

**T.C.
YAŞAR ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER
ENSTİTÜSÜ İŞLETME BÖLÜMÜ
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**AYVALIK VE ÇEVRESİ TURİZM POTANSİYELİ
DURUM
DEĞERLENDİRMESİ
VE
GZFT ANALİZİ**

Elif GÜNGÖR

**Danışman
Prof.Dr.İge PIRNAR**

İzmir, 2014

Yüksek Lisans/Doktora Tezi olarak sunduğum “
.....” adlı çalışmanın,
tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın
yazıldığını ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilenlerden oluştuğunu,
bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

...../...../.....

Adı SOYADI İmza

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	iii
ÖZET	1
GİRİŞ	2
1. AYVALIK'IN YÖRESEL ÖZELLİKLERİ VE TURİZM POTANSİYELİ	4
1.1. TARİHİ	4
1.1.1. Ayvalık Adının Kökeni	4
1.1.2. Antik Dönemde Ayvalık	4
1.1.3. Beylikler Döneminde Ayvalık	5
1.1.4. Osmanlılar Döneminde Ayvalık	6
1.2. COĞRAFİ KONUM VE ÖZELLİKLERİ	12
1.3. Nüfus	14
1.4. Jeolojik Yapı	17
1.5. İKLİM	19
1.5.1. Bulutluluk Ve Güneşlenme Süresi	20
1.5.2. Yağışlar ve Nispi Nem	21
1.5.3. Hava Basıncı	21
1.5.4. Rüzgar	21
1.6. BİTKİ ÖRTÜSÜ	21
1.7. ULAŞIM	22
2. AYVALIK VE ÇEVRESİNİN TURİZM ARZ POTANSİYELİ	24
2.1. DOĞAL TURİSTİK DEĞERLER	25
2.1.1. Alibey (Cunda) Adası	25
2.1.2. Çamlık	28
2.1.3. Taşlı Manastır ya da Tımarhane Adası	28
2.1.4. Şeytan Sofrası	28
2.1.5. Tavşan Kulakları Tepesi	29
2.1.7. İlk Kurşun Tepesi	29
2.2. TARİHİ TURİSTİK DEĞERLER	30
2.2.1. Kiliseler	30
2.2.2. Manastırlar	33
3. ALAN ARAŞTIRMASI	34
3.1. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ	34
3.1.1. Genel anlamda GZFT (Swot) Analizi ve durum değerlendirmesi	35
3.1.2. GZFT Analizi Kavramı ve Tanımları	36

3.1.3. Turizm ve Bölgesel GZFT Analizi	39
3.2. METODOLOJİ	40
3.3. ÇALIŞMANIN ANALİZ SONUÇLARI VE GZFT ANALİZİ	42
3.3.1. Literatür Taramasına Göre Bölgenin Swot Analizi.....	44
3.3.2. Anket Sonuçlarına Göre Bölgenin GZFT Analizi	47
3.3.3. Literatür Taraması ve Alan araştırması Sonuçlarına Göre GZFT Analizi	49
3.4. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	53
KAYNAKLAR	59

TABLolar LİSTESİ

Tablo-1 Balıkesir, Ayvalık'ta medeni durum, cinsiyet ve yaş grubuna göre nüfusun dağılımı, (Türkiye İstatistik Kurumu, 2011).....	15
Tablo-2 Yaş grubu ve Cinsiyete göre İlçe nüfus Dağılımı (Türkiye İstatistik Kurumu, 2011)	16
Tablo-3 Ayvalık ilçe merkezi ve belde-köylerde 2011 yılına ait nüfus dağılımı (Türkiye İstatistik Kurumu, Şubat 2011).....	17
Tablo 4- Aylara Göre Sıcaklık ve Nem Ortalaması	20
Tablo-5 Ayvalık'ın bazı önemli merkezlere uzaklığı.....	24
Tablo-6 Swot Uygulama Yöntemi (Gürlek, 2002).....	37

ÖZET

Günümüzde, Dünyada ve Türkiye’de sürekli gelişen ve rekabetin yoğun olduğu Turizm sektöründen pay almak, ve güçlü destinasyonlar arasında yer almak iyi bir yönetim ve stratejilerle mümkün olmaktadır.

Bu çalışmada, Türkiye turizmi için önemli bir yere sahip olan Ayvalık ve çevresinin Turizm Potansiyelinin belirlenmesi ve GZFT tekniği ile analizi temel amaçtır. Güçlülük, zayıflık, fırsatlar ve tehditleri içeren GZFT analizi, bölge ile ilgili farklı çevreleri analiz etmede, sistematik bir yaklaşıma ulaşmada, yönetim ile ilgili karar verme sürecinde kullanılan yaygın bir yöntemdir. Bu araştırma ile Ayvalık ilçe merkezi ile birlikte, Cunda Adası, Sarımsaklı, Çamlık gibi yerleşim bölgeleri içinde literatür taraması yapılmış, bölgedeki işletmeciler, ziyaretçiler, yaşayan halk ve turizm eğitimi almış kişiler ile anket çalışması ve gözlemler yapılmıştır. Çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, Ayvalık ve çevresi ile ilgili genel bilgiler yer almaktadır. Tarihçesi, coğrafi ve demografik özellikleri, iklimi , ulaşımı ile ilgili bilgiler aktarılmaktadır. İkinci bölümde, Ayvalık destinasyonunun Turizm potansiyelinin belirlenmesinde önemli yere sahip olan doğal ve tarihi turizm kaynakları incelenmiş, bu varlıklarla ilgili bilgiler aktarılmıştır. Üçüncü bölüm ise, GZFT analizi, kavramlar, özellikler ve bu yöntemin uygulanışı ile ilgili bir açıklama sonrasında, literatür taraması ve anket sonuçlarına göre Ayvalık bölgesi için hazırlanan güçlü, zayıf yönlerin, fırsat ve tehditlerin saptanması ve durum değerlendirmesinden oluşmaktadır. Son olarak, Ayvalık ve çevresinin var olan Turizm potansiyelini arttırabilmesi ve gerek iç, gerek dış Turizm pazarından hak ettiği payı alabilmesi için kısa ve uzun vadede uygulanabilecek öneriler yer almaktadır. Sonuç olarak, Ayvalık için öncelikli olarak Turizm bölgesi ilan edilmesi ve bölge için Turizm master planı hazırlanması önerilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Ayvalık, Turizm Potansiyeli, GZFT Analizi

GİRİŞ

Ayvalık, Ege Bölgesi'nde bulunan Balıkesir iline bağlı, turistik bir ilçedir. Çam ormanları ve zeytin ağaçlarının fazlalığıyla dikkat çeken Ege denizi kıyısındaki ilçe, Ayvalık Adaları ismiyle bilinen takımadalara sahiptir. Ayvalık'ın kuzeydoğusunda sırasıyla Gömeç ve Burhaniye, güneyinde İzmir'e bağlı ilçeler olan Dikili ve Bergama, batısında ise Ege Denizi bulunmaktadır. Ayvalık'ın batısında ise; Kuzey Ege Adaları coğrafi bölgesi içindeki Midilli Adası, çıplak gözle görülebilecek yakınlıktadır. İlçede Akdeniz iklimi hüküm sürmektedir. Ege Bölgesi'nde yer alması nedeniyle kışlar çok soğuk geçmemekle beraber yağışlı, yazları sıcak ve kuraktır. Devamlı hafif rüzgarlı günler mevcuttur. Özellikle yazları tüm çevre kavurucu sıcaklıkta iken Ayvalık'ta batıdan esen ve genellikle öğle saatlerinde başlayan imbat, ilçeyi serinletmektedir. Bazı yazlar da "meltem" rüzgârları esmekte, Kazdağları yönünden gelen esintinin haftalarca sürdüğü de görülmektedir. Ayvalık, Türkiye turizminin önemli merkezlerinden biri olup, gelişmeye açık bir potansiyele sahiptir.

Özellikle son yıllarda Dünya turizminde sıkça bahsi geçen Yavaş Şehir uygulaması; doğal güzellikleri ve tarihi, yaşatılan kültürü ile ön plana çıkan Ayvalık için önerilebilir. İlçenin, turizm bakanlığıyla ortak çalışma yapması durumunda yavaş şehir uygulamasının mümkün olacağı düşünülmektedir.

Dünya turizm hareketlerinde meydana gelen değişimler ve uluslararası turizm kuruluşlarının yaptığı tahminler göz önüne alındığında; Türkiye'de deniz-kum-güneş üçlüsünün oluşturduğu kitle turizm hareketleri dışındaki turizm türlerinin de gelişmesi gerektiği öngörülmektedir. Bu gereklilik; Turizm Bakanlığı, akademisyenler, uzmanlar, siyasi otoriteler tarafından genel olarak dile getirilmekte, bu kişiler ve kurumlarca konu üzerine çalışmalar yapılmaktadır. Bu bağlamda yapılan çalışmalarda eko turizm, yeşil turizm, alternatif turizm, inanç turizmi, kongre turizmi, kırsal turizm, kültür turizmi, yayla turizmi v.b. bir çok kavram kullanılmaktadır.

Ayrıca il, ilçe ve kasaba yöneticileri, yönetmekte oldukları yerleşim bölgelerinin turizm potansiyellerini ön plana çıkarmak için her fırsatı kullanmaya çalışmaktadırlar. Bu uğraşların sistemli ve düzenli bir şekilde, gerekli bilimsel çalışmalara dayandırılarak yapılması; o yörenin bir adım öne çıkmasına ve Türkiye turizminin gelişmesine katkıda bulunmaktadır. Örnek bir uygulama Safranbolu

ilçesinde gerçekleştirmiş; tarihi konak ve evleri; yerel kültür, yeme içme kültürü, yaşam tarzını yansıtan diğer unsurlar ile bütünleştirilerek turizme katkı değer sağlanmıştır. Bu modelin ardından; Beypazarı, Şirince, Alaçatı, Birgi gibi ilçeler de aynı yolu izleyerek, tarihi ve kültürel değerlerini turizme kazandırma çabası içerisine girmişlerdir. Bu tür çalışmaların sonucunda makro anlamda Türkiye ve turizm sektörü, mikro anlamda da yöre halkının kazanımı söz konusudur. Günümüzde turizm faaliyetlerinin kısa dönemde sağlayacağı faydadan ziyade sürdürülebilir nitelikte olması önemlidir. Sürdürülebilirlik kavramı turizm açısından da incelenmiş, Kitle Turizmi çeşidinin yerine geçebilecek Alternatif Turizm arayışları başlamıştır. Turizmin sürdürülebilirliğinin sağlanması ve bu kavramda gelişmesi; kavramsal olarak turizme kaynak oluşturan bölgesel veya yerel kültürel ve doğal değerlerin korunup geliştirilerek çekiciliğinin devamının sağlanması demektir (Çubuk 1996).

Turizmin, çevreye karşı duyarlı olması gerekliliği, günümüzde klasik turizm anlayışına göre Alternatif Turizm”, kitle turizmine göre Yumuşak Turizm, çevreye karşı duyarlılığından dolayı Eko-Turizm”, “Sürdürülebilir Turizm” özelliklerinden dolayı Bilinçli Turizm adlandırılan bir turizm biçimini gündeme getirmiştir (Doğaner 1995).

Bu tez çalışmasında; son yıllarda deniz, kum, güneş turizmi dışında özellikle tarihi ve doğal güzellikleriyle de dikkat çeken Kuzey Ege Bölgesi'nin, önemli turizm destinasyonlarından biri olan Ayvalık ve çevresinin turizm potansiyelini bilimsel veriler ışığı altında tespit etmek amaçlanmıştır. Bunun için bölgenin karakteristik özelliklerini yansıtan Ayvalık ve çevresinde bulunan tarihi, kültürel, doğal güzellikler ele alınmıştır.

Turizm potansiyelinin tespitinde ve gelecek için yol gösterici olması nedeniyle yaygın olarak kullanılan yöntemler arasında yer alan, turistik destinasyonun güçlü ve zayıf yönlerinin tespit edildiği ve gelecek fırsat ve tehditlerin belirlendiği GZFT (SWOT) analizi bu çalışmada model olarak ele alınmış olup, Ayvalık'ın GZFT analizi çıkarılarak gelecek için önerilerde bulunulmuştur. Kapsamı ve yapılaş şekli itibarıyla bu çalışma turizm literatürüne, Kuzey Ege Bölgesinin ve Ayvalık ile çevresinde bulunan turizm yerleşimlerinin gelişiminin sağlanmasına yönelik bir gayret olarak değerlendirilecektir.

1. AYVALIK'IN YÖRESEL ÖZELLİKLERİ VE TURİZM POTANSİYELİ

Bu bölümde, Ayvalık'ın tarihi, isminin nereden geldiği, kentin kuruluşunun hangi döneme dayandığı, kurulduğu dönemden başlayarak günümüze kadar nasıl bir tarihsel süreçten geçtiği gibi bilgilerle birlikte, Coğrafi konumu ve özellikleri, jeolojik yapısı, iklimsel özellikleri, ulaşım bilgileri ve nüfus ile ilgili bilgiler ve araştırmalar üzerinde durulmuştur.

1.1. TARİHİ

1.1.1. *Ayvalık Adının Kökeni*

Ayvalık isminin nereden geldiğine ilişkin kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Gerçeğe en yakın üç farklı görüş ön plana çıkmaktadır. Bunlar tarih sırası ile şu şekildedir; Ayvalık isminin kökenine ilişkin ilk görüş Fransız tarihçi Raffanel'in kitabında yer almaktadır. Raffanel'in "Ayvalık" isimli kitabının Rumca tercümesinde Türklerin Bölgeye "Ayvalık" Rumların ise "Kidonie" ismini verdikleri bunun sebebinin ise bölgede bolca yetişen ama sonradan yok edilmiş olan ayva ağaçlarının fazlalığına bağlamıştır. (Erim, 1948, s.12). Erim, H. (1948). Ayvalık Tarihi. Ankara: Güney Matbaacılık ve Gazetecilik T.A.O.

Diğer bir görüş ise Ayvalık tarihi hakkında birçok araştırması bulunan Yunanlı yazar Sakkari'nin Ayvalık Tarihi adlı kitabında Midilli Adasından Türkçede "Balçık" Rumcada ise "Kidonie" adıyla anılan kasabadan halkın göç ederek Ayvalık'a yerleşmesiyle Kidonie adını almış olmasıdır (Sakkari, 1982, s.18). Sakkari, Y. (1982). Istoriaton Kydonion. (6. Baskı). Atina: Ayvalıklılar Birliği Yayını

Rumlar tarafından kurulmuş olan Ayvalıklılar Birliği Derneği Asbaşkanı Kukunara'nın yazmış olduğu Eolya'nın Başkenti Ayvalık isimli kitapta ise Ayvalık isminin bir midye türü olan "Ayvada'dan geldiği belirtilmiştir. (Yorulmaz, 1998, s.11).

1.1.2. *Antik Dönemde Ayvalık*

Ayvalık bölgesinde yapılan araştırmalar ve elde edilen veriler Ayvalık'ın oldukça büyük bir antik devir yerleşmesinin içerisinde yer aldığını göstermektedir. Yapılan araştırmalarda ilçenin kuzeydoğusunda bronz çağına ait veriler elde edilmiştir. Bunun yanı sıra Aiol ve Roma keramit parçaları da bulunmuştur. Bu bilgiler ışığında

bu kesimin doldurularak orjinal şekli bozulmuş olan küçük bir koy olduğu sonucuna varılmıştır (Beksaç, 2000, s.116). Beksaç, E. (2000). 1998 Yılı Balıkesir İli Ayvalık, Gömeç, Burhaniye Ve Edremit İlçelerinde Pre- Ve Protohistorik Yerleşmeler YüzeY Araştırması. Ankara: 17.Araştırma Sonuçları Toplantısı 2. cilt.

Ünlü coğrafyacı Strabon ise kitabında Ayvalık bölgesinin Kariyalılar, Lelegler, ve Pelasgler denizcilikle uğraşan toplumların yaşadığı yer olarak belirtmiştir. (Strabon, 2000, b.XIII.2., s.159-160). Strabon. (2000). Antik Anadolu Coğrafyası. (A. Pekman). (4.Baskı). İstanbul)

Arkeoloji ve Sanat Yayınları Bölgede gemi yapımında kullanılan ağaçların bolca varolması, özellikle Maden adası çevresinde bakır ve demir madenlerinin varlığı Strabonun bu düşüncesini güçlendirmektedir. (Beksaç, 2000, s.119) (Beksaç, 2000, s.116). Beksaç, E. (2000). 1998 Yılı Balıkesir İli Ayvalık, Gömeç, Burhaniye Ve Edremit İlçelerinde Pre- Ve Protohistorik Yerleşmeler YüzeY Araştırması. Ankara: 17.Araştırma Sonuçları Toplantısı 2. cilt.

Antikçağ'da, Ayvalık Adaları'na Hekatonisa ismi verilmektedir. Ayvalık'ın Hekatonnessos Adaları'na serpilmiş Yunan kolonileri üzerine kurulduğu, şehrin daha sonra bugünkü yerine taşındığı söylenmektedir (Arıkan, 1988, s.581). Arıkan, Z. (1988). 1821 Ayvalık İsyanı. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi. Bu isim, adaların en büyüğü Nesos (Moshonisi, Cunda veya Alibey Adası) aynı isimle söylenen Nesos ya da Nasos antik kentinin baş tanrısı olan Hekatos olarak da anılan Apollon'dan gelmektedir. Apollon Adaları'nda Nesos dışında Chalkis, Pordoselene ve Kydonia antik yerleşimlerinin olduğu düşünülmektedir. Antik kaynaklarda Chalkis, Pordoselene ve Nasos'tan çok söz edilmesine karşılık, Kydonia hakkında sadece bir kaynağa rastlanmıştır. Bu kaynak, Yazın akan ünlü bir sıcak su kaynağı olduğu bilgisini veren Pliniustur. Bu dört antik kentten Chalkis ve Pordoselene'nin yok olduğu, ancak Kydonia şehrinin günümüzdeki Ayvalık, Nesos'un ise Cunda adası olarak günümüze ulaştığı düşünülmektedir.

1.1.3. Beylikler Döneminde Ayvalık

Beylikler döneminde Ayvalık ve çevresi hakkında çeşitli bilgiler olsada Ayvalık adı tarihi kaynaklarda hiç geçmemiştir. Anadolu Selçukluları döneminde Süleyman Bey kuvvetleri, Edremit'e kadar gelmesine rağmen bu dönemde Ayvalık ismine rastlanmamıştır. (Uzunçarşılı, 1988, s.96). Uzunçarşılı İ.H. (1988). Anadolu

Beylikleri. (4. Baskı). Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi. 2.cilt. Kutalmıçoğlu Süleyman Bey bu dönemde Balıkesir, Edremit ve bütün civarı fethetmiştir. (Balcıoğlu, 1937, s.50). Balcıoğlu, T.H. (1937). Tarihte Edremit Şehri. Balıkesir: Edremit Halkevi Yayınları, Balıkesir Matbaası.

Bölgede 1299 yılında başkenti Balıkesir olan Karesi Beyliği kurulmuştur. Karesi Beyliği, Çanakkale Boğazı, Marmara Denizi, Edremit Körfezi ve Ayazmend (Altınova) taraflarını içine alan bölgede yer almıştır (Uzunçarşılı, 1988, s.96-99). Uzunçarşılı İ.H. (1988). Anadolu Beylikleri. (4. Baskı). Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi. 2.cilt.) Fakat bu dönemde de Ayvalık adına rastlanmamıştır.

1.1.4. Osmanlılar Döneminde Ayvalık

Osmanlı İmparatorluğunun ikinci padişahı olan Orhan Bey zamanında Edremit Körfezi'nin üst kısmından Çanakkale boğazını içine alan bölge Osmanlı İmparatorluğu sınırlarına katılmıştır. Karesi Beyliği'nin tamamı ise 1361 yılında Osmanlı egemenliğine girmiştir. (Uzunçarşılı, 1988, s.98-100). Uzunçarşılı İ.H. (1988). Anadolu Beylikleri. (4. Baskı). Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi. 2.cilt.) Osmanlı Devletinin denizciliğe önem vermemesi nedeniyle bu dönemde Ayvalık küçük bir liman kenti olarak kendi halinde, geçimini tarımla sağlamıştır (Kıyak, 1997, s.52). Kıyak, A.E. (1997). Kentin Biçimsel ve Mekansal Kurgusunun Çözümlemesine Dair Bir Yöntem Önerisi ve Ayvalık Örneği. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Fatih Sultan Mehmet'in Midilli seferinde de Ayvalık ismine rastlanmamaktadır. Oysa Fatih Sultan Mehmet 1462 yılında Edremit Körfezi'ne inmiş, Ayvalık'ın güneyindeki Ayazmend (Altınova)'e gelerek savaş gemisiyle Midilli Adası'na gitmiştir. (Kentın Biçimsel ve Mekansal Kurgusunun Çözümlemesine Dair Bir Yöntem Önerisi ve Ayvalık Örneği. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.2.cilt.) Bu dönemde ve daha sonraki dönemlerde ki Midilli seferlerinde de Türk Orduları Ayazmend iskelesinden Midilli'ye geçmiştir (Piri Reis, 1973, s.150). Piri Reis. (1973). Kitab-ı Bahriye. (Y. Senemoğlu). Tercüman Yayınları. Kervan Kitapçılık) Fakat bu dönemki kayıtlarda Ayvalık limanına hiç rastlanmamıştır.

Edremit (Mehakim-i Şeri'ye) sicilleri incelendiğinde Hicri 1180-1200 arasında (1766-1786) Ayazmend (Altınova) kadılığına yazılmış fermanlar görülmektedir. İki

bölge arasında kalan Ayvalık'tan bu dönemde de bahsedilmemiştir. Muhtemel ki bu dönemde Ayvalık küçük bir köy konumunda idi. Tarih sayfalarında Ayvalık'tan bahseden ilk belge Topkapı müzesindeki, 1186 Hicri tarih (1772) ve 10907 nolu fermanıdır. Fermanıda “Ayvalık Rumlarının Voyvodalarından memnuniyetlerine dair ilam” yazılmaktadır. Bu tarihlerde Ayvalık'ın köyden kazaya dönüştüğü anlaşılmaktadır (Erim, 1948, s.10). Erim, H. (1948). Ayvalık Tarihi. Ankara: Güney Matbaacılık ve Gazetecilik T.A.O.

1750-1760 yılları arasında, Ayvalık özellikle Midilli ve çevre adalarda göç almaya başlamıştır. İlk gelen Rumlar Eğribucak ve bugünkü limanın bulunduğu yerlere yerleşmişlerdir. İlk gelen Rum grup bölgenin verimliliği ve güzelliğinin etkisiyle adalarda ki diğer Rumları da gelmeye teşvik ederek kısa sürede aralarında bir teşkilat oluşturmuşlardır.(Aka, 1944, s.23). Aka, D. (1944). Ayvalık İktisadi Coğrafyası. İstanbul: Ülkü Matbaası

Cezayirli Hasan Paşa 5 Temmuz 1770'de, Çeşme önlerinde Koyun Adaları civarında, Rus donanmasıyla çarpışma halinde olan Osmanlı donanmasının sağ kanat komutanıdır. Çarpışma esnasında görevli olduğu gemi ateş almıştır, Cezayirli Hasan Paşa yaralanmış ve bir salla karaya çıkarılmıştır. Düşman, İzmir Limanına girmesin diye oralarını sağlamlaştırmış; sonra Foça, Karaburun ve Midilli Adası yoluyla Çanakkale'ye varıp Osmanlı donanmasına katılmıştır. Ayvalık üstüne yazı yazan yabancı kaynaklara göre ise Cezayirli Hasan Paşa Ayvalık'tan geçerek İstanbul'a gitmiştir. Ayvalık'ta kaldığı dönemde rahip İkonomos Hasan Paşa ve yanındakileri kendi çiftliğinde misafir etmiş ve Çanakkale boğazında donanmaya yetişmesini sağlamıştır.

Cezayirli Hasan Paşa İstanbul'a dönünce Gazi ünvanı almış ve kısa bir süre sonra Sadrazamlığa yükselmiştir. Kendisini ziyaret eden İkonomos'a Cezayirli Hasan Paşanın isteğiyle padişah tarafından 1773 yılında ferman verilmiştir. Bu ferman o zamana kadar küçük bir köy olan Ayvalık'a özerlik tanınmıştır. Ayvalık Avrupa ülkeleri ile ekonomik ilişkilere girmiş böylece Ayvalık'ta refah ve zenginlik dönemi başlamıştır (Toynbee, 1922, s.122). Toynbee, A.J. (1922). The Western Questions in Greece and Turkey. Londra, Sidney Bu özerklik fermanından sonra küçük bir köy olan hızla gelişmeye başlamış Ayvalık'a yerleşen zenginler, sanatkarlar kenti daha da geliştirip ünlendirmiş ve bu yaşantı, bu ilerleme 1821 Yunan İhtilaline kadar

sürmüştür. (Yorulmaz, 2012) Yorulmaz A. (1988). Ayvalık'ı Gezerken. (5. Baskı). Ayvalık: Geylan Kitabevi.

Özerkliğin ana maddeleri şunlardır: (Aka, 1944) Aka, D. (1944). Ayvalık İktisadi Coğrafyası. İstanbul: Ülkü Matbaası Ayvalık İktisadi Coğrafyası,

- Ayvalık'ta yerleşmiş olan Türk aileleri Ayvalık şehrinden çıkarılarak civar mahallelerde
- oturmaya mecbur tutulmuş, kent merkezinde oturmaları ve ticaret yapmaları yasaklanmıştır.
- Ayvalık muhtar ve müstakil bir idareyle yönetilecektir.
- Kazanın idaresi gümrük işlerinin eline geçecek buna karşılık Osmanlı hükümetine her yıl
- düzenli olarak 48.000 kuruş vergi ödenecektir.
- Vali Türk olacak, ancak halk tarafından seçilecek ve görevine son verilebilecektir.
- Hâkimler Türk olacak fakat maaşları Ayvalık'tan ödenecektir.
- Askeri komutan ne Ayvalık'ta kalabilecek ne de Ayvalık'tan geçebilecektir.
- Ayvalık aşar vergisinden muaf tutulacak, buna karşılık olarak her mal sahibi bir zeytin ağacı

için iki akçe verecektir.

Bu fermanla gayri resmi bir memleket haline gelen Ayvalık hızla gelişmeye başlamış ve ekonomik anlamda güçlenmeye başlamıştır. Bu dönemde, çevredeki kentlerden hızla göç almıştır. O dönemdeki Rum yöneticilerin ve ticaret ile uğraşan güçlü kişilerin gayretleri ile adalardan ve Yunanistan'dan getirilen birçok Rum Ayvalık'a yerleştirilmiştir. Öyle ki bu dönemde Ayvalık'ın nüfusu 25.000'in üzerine çıkmıştır. Ayvalık'ta Rahip öldükten sonra 1803'te bir akademi kurulmuş ve 600'e yakın öğrenci burada eğitime başlamıştır (Erim, 1948, s.21). Erim, H. (1948). Ayvalık Tarihi. Ankara: Güney Matbaacılık ve Gazetecilik

Bu tarihlerde yabancı misyonerlerin Ayvalık Tarihi ile ilgili tuttıkları notlara göre Ayvalık'ta yüzden fazla zeytinyağı mengenesi bulunmaktadır. O dönemde İstanbul'un ihtiyacı karşılandığı gibi Rusya'ya buradan ihracat yapılmaktadır. Şarapçılık, dericilik, deniz ürünleri ve tarım şehrin ekonomisinde önemli bir yer

tutmaktadır. Ayvalık'ta ki imalathanelerde üretilen zeytinyağı ve sabunlar Makedonya'ya gönderilirken şarapçılıkta Ayvalık ekonomisinde en önemli gelir kaynakları arasında yer almıştır (Balıkesir İl Yıllığı, 1973, s.264). Balıkesir. (1973) Balıkesir İl Yıllığı.

Modern hareket, eskisi gibi göçmen yerleştirilmesiyle başlamıştır. Bunun en iyi örneği Ayvalık'a yerleşmedir. Görünüşe göre, Ayvalık 'ta doğup büyümüş bir papazın, İstanbul resmi çevrelerinde göze girmesi gibi bir rastlantı sonucu, kimsenin bilmediği bir hristiyan köyü, birkaç yıl içinde doruğa yükselmiştir. Hakkında bir çok hikaye uydurulan bu papaz, hizmetlerine karşılık sultandan bir ferman elde etmiştir. Bu fermana göre papazın doğduğu köyün sınırları içinde, hiçbir Müslüman oturmayacaktır. Siyasi milliyetçiliğin en güçlü olduğu dönem 1821 olarak gözlenmektedir.(Avcıoğlu, 1976 S 57-60) Avcıoğlu, D. (1976). Milli Kurtuluş Tarihi, C.3, Tekin Yayınevi, İstanbul

17 Mart 1821 de Mora'da çıkan Rum isyanı kısa sürede Ayvalık'a da yansımıştır. Kent halkı ve Yunda (Cunda) halkı ile birleşerek Burhaniye Edremit taraflarına saldırmışlardır. Osmanlı Devleti isyanı çatışma ile bastırabilmiştir. Bu çatışmalar sırasında yüzden fazla asker şehit olmuş, Ayvalık'ta yaşayan Rum halkın yaklaşık olarak 5.000'i gemilerle yakın adalara kaçmış, 3.000 kişi ise tutsak edilmiştir. Kentte kalan Rumlar ise sürgün edilmiştir. Rum Ahalinin kenti boşaltması ile birlikte kentte ki ekonomik kaynakların yeniden değerlendirilmesi ciddi bir sorun olmuştur. Padişah ekili alanları ve zeytinliklerin bölgede etkin olan kimselere verilmesini yada Müslümanlara satılmasını emretmişse de değirmenlerde harap olduğundan kazalar voyvodalarına ihalesi en uygun çözüm yolu olarak görülmüştür. (Arıkan, 1988, s. 593-594). Arıkan, Z. (1988). 1821 Ayvalık İsyanı. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

İsyandan sonra Rumlara 1827 yılında geriye dönme izni verilmiş, 1832 yılında bir fermanla malları geri verilip mülkiyet hakkı kazanınca da Ayvalık'ı geliştirerek eski canlılığına kavuşturmaya çalışmışlardır (Erim, 1948. s.41). Erim, H. (1948). Ayvalık Tarihi. Ankara: Güney Matbaacılık ve Gazetecilik Ayvalık, 1843 yılında kaza yapılarak Karasi (Balıkesir) sancağına bağlanmış, özerklik tamamen ortadan kaldırılmıştır. (Aka, 1944, s.30). Aka, D. (1944). Ayvalık İktisadi Coğrafyası. İstanbul: Ülkü Matbaası 1821 isyanından sonra ekonomik yönden uzunca bir süre durgunluk gösteren ilçe, 1880 yılında mevcut limanın büyütülmesi ve geliştirilmesiyle eski

canlılığını yeniden kazanmıştır. O dönemde limana yılda yaklaşık 600 gemi gelmektedir. 1884 yılında bir İngiliz tarafından Ayvalık'ta zeytinyağı tesisi kurulmuştur. Karasi Vilayeti Salnamesine göre bu tarihlerde Ayvalık'taki zeytin alanı arazisi 90.000 dönümdür ve bu araziden yılda 12.400.000 okka zeytin elde edilmektedir. Ayrıca bu alanlarda 20.000 okka üzüm, 13.000 okka buğday ve 2200 okka arpa elde edilmektedir. Afrika'nın Kop eyaletinden ham deriler getirilerek, ilçedeki tabakhanelerde işlendikten sonra yabancı pazarlara satılmaktadır. Yıllık ihracat, 800.000 altın, ithalat ise 700.000 altın civarındadır. (Erim, 1948) Erım, H. (1948). Ayvalık Tarihi. Ankara: Güney Matbaacılık ve Gazetecilik

İlçede günümüzün aksine o dönemde, 22 zeytinyağı, 1 prina fabrikası, 15 sabunhane, 6 un değirmeni, 80 deri işleme fabrikası, 6 eczane, 20 doktor, 10 avukat bulunmaktadır. (Bayraktar, 1988, s.106). Bayraktar, B. (1998). Osmanlı'dan Cumhuriyete Ayvalık Tarihi. Ankara: AKDITYK Atatürk Araştırma Merkezi.

Yunanca kitap, dergi, gazete basan iki matbaa vardır ve "Kirikis" adlı günlük Rumca bir gazete ve "HalikoAstir" adında 15 günde bir çıkan Rumca dergi yayınlanmaktadır. Yine aynı kitapta Ayvalık nüfusunun 1914 yılında 30.000 olduğu ve bu nüfusun sadece 184 ünün Türk olduğu yazılmaktadır. (Kutay, 1980) Kutay C. (1980) Egenin Türk Kalma Savaşı, Boğaziçi Yayınları, İstanbul

Bu dönemde Ayvalık iskelesinden gemilerle zeytinyağı, sabun, kuru meyve, tuz, zift, palamut ve hububat gibi ürünler İstanbul'a gönderilmiştir (Çadircı, 1997, s.360) Çadircı, M. (1988). Tanzimat Döneminde Anadolu Kentlerinin Sosyal ve Ekonomik Yapısı. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

1908 de Meşrutiyetin ilan edilmesi Rumların siyasi faaliyetlerini yoğunlaştırması için yeni bir ortam yaratmıştır. Balkan Savaşı sırasında sürekli Yunanlılara bilgi aktarımında bulunmuşlardır. Savaş ortamını ve bölgedeki otorite boşluğunu fırsat bilip yeniden silahlanma yoluna gitmişlerse de biriktirilen silah ve cephaneler Hükümet tarafından halktan toplatılarak isyan engellenmiştir (Erim, 1948, s.56). Erım, H. (1948). Ayvalık Tarihi. Ankara: Güney Matbaacılık ve Gazetecilik

1917 yılı yine Ayvalık ve Cunda için karışıklıkların isyanların yaşandığı bir dönem olmuştur. Bu dönemde Ayvalık ve Cunda ahalisinde bulunan Rumlar Osmanlının savaş halinde bulunduğu devletlere yardım ve bölgede isyan faaliyetlerine kalkışmışlarsa da bunda başarılı olamamışlar, Osmanlı devletinin isyanı bastırmasıyla

bir kısmı adalara kaçmıştır. Olaydan sonra adaya gönderilen teftiş heyeti, Cunda ve Ayvalık halkının baskına destek verdiklerini, Osmanlı Devletine karşı isyan ettiklerini rapor etmişlerdir. Bunun üzerine Osmanlı Devleti, Balıkesir ilinden araçlar getirterek Cunda ve Ayvalık'taki Rumları Mart ayında Balıkesir, Susurluk, Kepsut ve Sındırgı ilçelerine göndermiştir. Fakat Osmanlı Devleti savaştan yenik çıkılınca göç ettirilenler tekrar Ayvalık'a dönmeye başlamışlardır (Bayraktar, 1988, s.32-38). Bayraktar, B. (1998). Osmanlı'dan Cumhuriyete Ayvalık Tarihi. Ankara: AKDITYK Atatürk Araştırma Merkezi. 1919 yılında Yunan ordusunun İzmir'e çıkarma yapması ile sürgündeki bütün Rumlar müsaade almadan eski yerlerine dönmüşlerdir.

Yunan yönetimi, İzmir'in Yunanlılar tarafından işgal edildiği dönemde Ayvalık'a özel bir önem vermişlerdir. Cunda ve Ayvalık 29 Mayıs 1919 tarihinde Yunan ordusu tarafından işgal edilmiştir. İşgale, dönemin 172. Alay Komutanı Kaymakam Ali Bey (Atatürk'ün Nutukta belirttiği Afyonkarahisar Mebusu Ali Çetinkaya) İstanbul hükümetinin kararını dinlemeyerek karşı koymuştur. Ayvalık kurtuluş savaşında Yunan işgaline karşı ilk kurşunun atıldığı yerdir. Bu direniş sırasında İnzibat Bölüğü Komutanı Fahri Bey Şehit olmuştur. Üç buçuk yıl (39 ay 16 gün) düşman işgalinde kalan Ayvalık 15 Eylül 1922'de Ayvalık Türklerin egemenliğine girmiştir (Ergeneli, 1985, s.172). Ergeneli, A.H. (1985). 1919'da Ayvalık Savunmasıyla İlgili Anılar. Ankara: Türk Tarih Dil Kurumu Basımevi. İstanbul.

13 Ekim 1922 tarihinde yapılan Mudanya Ateşkes Antlaşması'ndan sonra Anadolu'dan Yunanistan'a doğru büyük bir göç başlamıştır (Bayraktar, 1988, s.133). Bayraktar, B. (1998). Osmanlı'dan Cumhuriyete Ayvalık Tarihi. Ankara: AKDITYK Atatürk Araştırma Merkezi.

Dünya tarihinde başka bir ülkede benzeri görülmeyen Mübadele uygulaması için Türk ve Yunan hükümetleri arasında 30 Ocak 1923 tarihinde protokol imzalanmıştır. Bu protokole göre 1 Mayıs 1924 tarihinde başlamak üzere 7 ay gibi bir sürede nüfus değişimi üzerinde anlaşmaya varmışlardır. Fakat içinde bulunulan sosyo-politik şartlar nedeniyle nüfus değişimi her iki ülkenin de onayıyla 1923-1924 yılları arasında büyük bir çoğunluğu tamamlanmıştır (Anzerlioğlu, 2002, s.260-263). Anzerlioğlu Y. (2002). Türkiye'de Ortodoks Türkler (16.Yy.- 20.Yy). Ankara:

Hacettepe Üniversitesi. Atatürk İlkeleri Ve İnkılap Tarihi Enstitüsü. Yayınlanmamış Doktora Tezi.

Mübadele sonucunda Ayvalık ve çevresindeki mahallelere ve köylere Girit, Rumeli ve Midilli Adası'ndan Türkler gelmiştir. Cunda Adasına ise, sadece Midilli ve Girit'ten gelen Türkler yerleştirilmiştir. 4 Kanunuevvel 1923 tarihli Ahenk Gazetesi'ne göre ilk olarak Yunanistan'dan Ayvalık'a 1027 kişinin gelmiştir (Arı, 1995, s.105). Arı, K. (1995). Büyük Mübadele ve Türkiye'de Zorunlu Göç (1923-25). Ankara: Tarih Vakfı Yurt Yayınları. 23 Mart 342 (1924) tarihli Zafer-i Milli Gazetesi Ayvalık Mektubu başlığı ile yayınlanan yazıda merkez kasabaya toplam 14971 kişinin yerleştirildiği yazılmıştır. Ayvalık'a bu dönemde yerleştirilen mübadillerin 8000'i Midilli'den, 3000'i Girit'ten diğerleri ise Rumeli'den getirilen yurttaşlarımızdır.

Cumhuriyetin ilan edilmesiyle birlikte ilçedeki sosyo-ekonomik gelişme ivme kazanmıştır. Günümüzde turizm ekonomik kaynaklar içerisinde ön plana çıkmaya başlarken, ticaret, sanayi ve tarım sektörleri oluşturmuştur. Zeytincilik ve balıkçılık kentin en önemli ekonomik faaliyetleridir (Çetiner B., Güler S. , 1984, s.13). Çetiner, B., Güler S. (1984). Ayvalık'ta Tarihsel Dokunun Korunması ve Turizm Amaçlı Kullanılmasına İlişkin Araştırma. Kültür ve Turizm Bakanlığı Ayvalık'ın gelişmesi ve kalkınmasına siyasi ve sosyal olayların yanı sıra belirli aralıklarla meydana gelen depremler de engel olmuştur. 1865 Midilli depreminden (9, 0) etkilenen kent, 18.01.1901 tarihinde 5, 9, 18.11.1919 tarihinde ise 6.9 şiddetinde depremlerle sarsılmıştır. Bu depremler sırasında meydana gelen ölümler ve kayıplar hakkında kesin bilgiler bulunmamasına rağmen ilçenin gelişimini sekteye uğrattığı bilinmektedir. Son deprem ise 06 Ekim 1944 tarihinde 6, 9 şiddetinde olmuş, deprem sırasında toprakta yarılmalar meydana gelmiştir. 30 kişinin hayatını kaybettiği sanılan bu depremde yaklaşık olarak 5.500 binada zarar görmüştür. (Sismoloji Genel Müdürlüğü, bt)

1950 yılında açılan sahil yolu kentin deniz ile olan ilişkisini koparmış, Cunda Adası ile kara bağlantısının kurulmasıyla deniz ulaşımı önemini iyice yitirmiştir. Zaman içerisinde çarpık kentleşme artış göstermeye başlamışsa da 1976 yılında ilçenin doğal ve tarihi sit alanı ilan edilmesi özgün dokunun korunmasını sağlamıştır.

1.2. COĞRAFİ KONUM VE ÖZELLİKLERİ

Ayvalık Balıkesir İli'ne bağlı, Ege Denizi kıyı bölgesinin kuzeyinde bulunan, koylar, Edremit körfezi ve irili ufaklı adalar arasında bir yerleşimdir. Kuzeyinde

Gömeç ve Burhaniye, güneyinde Dikili, doğusunda ise Bergama yer almaktadır. Ayvalık'ın çevresi kuzeyde Bezirgan Deresi, Gömeç; güneyde Altınova ile doğuda Sazanlık Deresi, Hisar ve Demirhan Boğazı, güneybatıda da Kaplan Dağlarının meydana getirdiği Sarımsak Yarımadası ile doğal olarak çevrelenmiştir.

Ayvalık'ın toplam yüzölçümü 266 km² dir. "Adalar Kenti" olarak bilinen Ayvalık Cunda Adası dışında 22 Adayı daha içine almaktadır. (Şekil 2.) (Balıkesir İl Yıllığı, 1973, s.255). (Sekil 3) (1910 Yılı Osmanlı Haritası Tarih ve Toplum Dergisi Ocak 2002)

Ülkemizde 36 milli park, 17 tanede tabiat parkı bulunmaktadır. Bu parkların en büyüğü 21 Nisan 1995 Tarih ve 22265 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak Tabiat Parkı ilan edilmiş olan ve Çanakkale 3. Bölge Müdürlüğüne bağlı Ayvalık sınırları içerisinde yer alan 19.624 hektarlık alandır. (ek-1) (T.C Orman ve Su İşleri Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü Türkiye'nin Tabiat Parkları Listesi)

Ayvalık'ı çevreleyen tepeler pek yüksek olmayan yüzey şekilleridir. Yerleşim genellikle düzlük alanlarda ve eğimin az olduğu bölgelerde yoğunlaşmıştır. Ancak Çamlık bölgesi ve yerleşimin göç ile yoğunlaştığı dış mahallelerde yamaçlara doğru kaymıştır.

Ayvalık için "Adalar Kenti" denilmektedir. Cunda Adası dışında Ayvalık'a bağlı 22 adanın 19 tanesi Tabiat Parkı içerisinde bulunmaktadır. Adalar ve kıyımın içe dönük görüntüsü birleşince bölge bir iç deniz gibi görünmektedir. Bu coğrafi özelliğinden dolayı Ayvalık korunaklı bir koy görünümündedir.

Ülkemizde 36 milli park, 17 tanede tabiat parkı bulunmaktadır. Bu parkların en büyüğü Ayvalık sınırları içerisinde yer alan 17.900 hektarlık alandır. Ayvalık adaları sınırları içerisinde bulunan tabiat parkında 750 bitki türü bulunmakta, bunlardan 4 tanesi endemik (başka ülkelerde olmayan) 17 tanesinin de anavatanı Türkiye olan endemik bitkilerdir(Gürkan, 2004). Bu bitki türleri içerisinde zeytin, çam, meyve ağaçları ve üzüm bağları gibi bitkiler yoktur. Bunun dışında çok otsu bitkiler, yosun ve mantarlarda bu grupta değerlendirilmemektedir. Bu bitkiler, sayısı 25 olan adalar takımının 22 sinde bulunmaktadır. Tabiat parkının sınırları Sarımsaklının Badavut koyundan başlayarak Şeytan Sofrasını da içine alan ve Çatal Tepeye kadar uzanan alanı kapsamaktadır. Flora bakımından zengin olan tabiat parkında 86 tür kuş ve Çatal tepede ipliksi bir yılan türü, Badavut'ta ise iki değişik kaplumbağa türü

bulunmaktadır. Ayvalık ve çevresi sualtı zenginliği açısından da önemli bir bölgedir. Kızıldenizden sonra dünyanın en güzel mercan kayalıklarının bu bölgededir. Deniztavşanı ve çok sayıda amfora yine Ayvalık kıyılarındaki sularda bulunmaktadır. Varolan bu potansiyelin değerlendirilmesi ve kullanımının kontrol altına alınarak koruma-kullanma dengesinin korunması amacıyla 1976 yılında Ayvalık sınırları içerisindeki 17.900 hektarlık alan tarihi ve doğal sit alanı olarak kabul edilmiştir.

Ayvalık Adaları Tabiat Parkı; Alibey Adası (Cunda), Pınar Adası (Mosko, Kılavuz), Çıplak Ada, Yellice Ada (Poyraz Ada), Güneş Adası, Maden Adası (Pirgos), Kız Adası, Hasır Adası, Yumurta Adası, Balık Adası, Kara Ada, Küçükmaden Adası, Maden Ada, Taşlı Ada (pileyit), Yelken Adası (Ayiy alo), Yalnız ada (Petago), Kara Adası, Yuvarlak Ada, Göz Adası (Kalamapulo)nı içine alan toplam 17.950 hektarlık Tabiat Koruma alanıdır.

1.3. NÜFUS

Ayvalık nüfus özellikleri itibariyle burada yaşayan farklı din, dil ve ırkların etkilerine bağlı olarak zengin bir kültür sahasıdır. Ayvalık, bulunduğu coğrafi konumu ve özelliklerinin avantajlarını uzun yıllar değerlendirmiş, ekonomik ve sosyo-kültürel açıdan önemli bir merkez olmuş, nüfusu artmıştır. 1800'lerin başında nüfusun 40.000'lere ulaştığı Ayvalık'ta nüfus ancak 2008 yılında 34.968 kişi olmuştur. Dönem dönem siyasal, sosyo-kültürel ve ekonomik şartlara bağlı olarak nüfus özelliklerinde önemli değişiklikler görülmektedir. Ayvalık'ta savaşlar, isyanlar, uzun süren istilalar burada yaşayan halkı yormuş, bölge ekonomik olarak çok gerilemiştir. Diğer taraftan göçlerle Ayvalık'a gelen halk geldiği yerlerde büyük sıkıntılar çekmiş, yaşanan tüm göçlerde olduğu gibi yerini yurdunu bırakıp Ayvalık'a gelen nüfus için de burası bir umut olmuştur. Mübadele ile başka bir ülkenin topraklarına getirilen nüfus, geldikleri yerde yabancı olarak tanımlanırken, zaman zaman gelinen yerde de yabancı olmuş, zamanla bu zorlu göç süreci aşılmaya çalışılmıştır. Her şeye rağmen kurulan yeni düzen geliştirilmeye çalışılmıştır. Zor günler geçiren halk, günümüze gelene kadar Ayvalık'ın fiziki ve beşeri özelliklerini daha iyi değerlendirmeye başlamıştır. (Sosyoloji Dergisi, 2011) Ayvalık, Balıkesir iline bağlı en büyük ilçelerden biridir. Nüfus artışı yıllık ortalama % 2 oranındadır. İlçede kış aylarındaki nüfus ile yaz aylarındaki nüfus oldukça farklıdır. Kış döneminde büyük bir kasaba nüfusuna sahip olan ilçe, yaz aylarında, özellikle İstanbul, Ankara, İzmir gibi büyük şehirlerden gelen yazlıkçı grubun da günlük hayata katılmasıyla artmaktadır.

Tablo 1 de, Ayvalık nüfusuna kayıtlı kişilerin yaş, cinsiyet ve medeni durumlarına göre nüfus dağılımı yapılmıştır. Bu tablodan, ilçede evlenme boşanma oranı, evlilik yaşı gibi bilgilere ulaşmak mümkündür.

Tablo-1 Balıkesir, Ayvalık'ta medeni durum, cinsiyet ve yaş grubuna göre nüfusun dağılımı, (Türkiye İstatistik Kurumu, 2011)

Yaş	Cinsiyet	Hiç	Evli	Boşandı	Eşi	Toplam
15-19	Erkek	1.293	8			1.301
	Kadın	1.145	70	3		1.218
20-24	Erkek	995	126	6		1.127
	Kadın	676	450	20		1.146
25-29	Erkek	612	555	35		1.202
	Kadın	237	892	53	5	1.187
30-34	Erkek	360	913	66	1	1.340
	Kadın	122	1.141	102	6	1.371
35-39	Erkek	175	1.085	78	1	1.339
	Kadın	91	1.265	120	10	1.486
40-44	Erkek	134	1.183	127	1	1.445
	Kadın	69	1.164	146	20	1.399
45-49	Erkek	99	1.228	125	8	1.460
	Kadın	60	1.146	149	53	1.408
50-54	Erkek	71	1.068	128	13	1.280
	Kadın	72	976	133	93	1.274
55-59	Erkek	55	989	92	21	1.157
	Kadın	45	871	120	187	1.223
60-64	Erkek	43	822	75	22	962
	Kadın	36	704	120	213	1.073
65+	Erkek	85	1.810	132	213	2.240
	Kadın	87	1.028	147	1.404	2.666
	Toplam	6.562	19.494	1.977	2.271	30.304

Tablo-2 Yaş grubu ve Cinsiyete göre İlçe nüfus Dağılımı
(Türkiye İstatistik Kurumu, 2011)

İlçe, yaş grubu ve cinsiyete göre nüfus - 2011			
Yaş	Toplam	Erkek	Kadın
0-4	3.502	1.803	1.699
05.Eyl	3.731	1.893	1.838
Eki.14	4.442	2.309	2.133
15-19	4.407	2.274	2.133
20-24	3.984	1.973	2.011
25-29	4.172	2.128	2.044
30-34	4.646	2.332	2.314
35-39	4.721	2.275	2.446
40-44	4.698	2.350	2.348
45-49	5.006	2.557	2.449
50-54	4.503	2.243	2.260
55-59	4.304	2.125	2.179
60-64	3.706	1.774	1.932
65-69	3.015	1.518	1.497
70-74	2.121	1.038	1.083
75-79	1.719	774	945
80-84	1.062	452	610
85-89	440	140	300
90+	170	50	120
Toplam	64.349	32.008	32.341

Tablo-2 de Ayvalık'ta yaşayan nüfusun yaş grupları belirlenerek cinsiyete göre nüfus dağılımı yapılmıştır.

Ayvalık nüfusunun %57.78 kısmı ilçe merkezinde, %42.22 kısmı ise köy ve beldeelerde yaşamaktadır. İlçe merkezi, mahalle, belde ve köylerde yaşayan toplam nüfus, cinsiyetlere göre ayrılarak 2011 yılındaki nüfus sayımına göre tablo-1 de gösterilmiştir.

İl/İlçe merkezi			Belde/Köy			Toplam		
Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
37.182	18.371	18.811	27.167	13.637	13.530	64.349	32.008	32.341
37.182	18.371	18.811	27.167	13.637	13.530	64.349	32.008	32.341

Tablo-3 Ayvalık ilçe merkezi ve belde-köylerde 2011 yılına ait nüfus dağılımı
(Türkiye İstatistik Kurumu, Şubat 2011)

1.4. JEOLojİK YAPI

Yeryüzü tabakalarının oluşum aşamasında Ege Denizi ve çevresindeki yeryüzü tabakalarının oluşması üçüncü zamana denk gelmektedir. Kent geneli andezit ve tüften meydana gelmiştir. (Ayvalık'ta Şehircilik Araştırmaları, 1962-63, s.2). Ayvalık'ta Şehircilik Araştırmaları. (1962-63). İstanbul: İTÜ Şehircilik Kürsüsü Yayınları, Fakülteler Matbaası.

Dünyanın oluşumu esnasında bundan yaklaşık 15 milyon ile 5 milyon yıl öncesi dönem olan ilk tektonik dönemde yanardağ faaliyetleri yoğun olarak yaşanmıştır. Bu yanardağların lav akıntıları yörede yapı duvarlarında kullanılan Sarımsak Taşını oluşturmuştur. Bölgenin önemli cazibe merkezlerinden Şeytan Sofrası da bu dönemde oluşmuştur. (Demir, 1997, s.67). Demir, M. (1997). Ayvalık Yerleşmesinin Gelişim Süreci Ve Mekansal Yapı Analizi Bağlamında Koruma Planlamasına Yönelik Öneriler. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Ayvalık'ın yer aldığı Batı Anadolu Bölgesi, Ege Adaları ve Yunanistan ile jeolojik, petrografik ve jeofizik veriler ışığında Üst Tersiyer'e kadar aynı jeotektonik evrimi geçirmiştir.

Bölgede genel olarak en yaşlı birim, Paleozoik yaşlı metamorfik seri yani şistler ve mermerlerdir. Mermerler, şistler içerisinde kafalar halinde bulunmaktadır.

Mağmatik derinlik kayacı olarak bu metamorfik seriyi kesen (metamorfizma olayını sağlayan) granodiyorit, Kozak Masifi'nde görülmektedir.

Bölgede, Tersiyer yaşlı volkanik kayalar oldukça geniş bir alan kaplamaktadır.

Tabiat Parkı Alanı içerisinde yer alan adalarda, jeolojik birimler olarak, Tersiyer yaşlı volkanitler ve çökeller ile Kuvaterner yaşlı denizel sahil kumları ve kuru derelerin yataklarındaki alüvyonlar yer almaktadır.

Türkiye'nin en ilginç doğal alanlarından birisi olan Ayvalık; kenti, denizi, kumsalları, doğal güzellikleri ve havası ile her zaman ilgi çeken bir alan olmuştur ve bir Tabiat Parkı için aranan özellikleri fazlasıyla taşımaktadır. Ayvalık Adaları, Türkiye'nin başka yerlerinden çok farklı olarak, genç tektonik hareketlere maruz kalmış ve adalar kesimindeki birtakım genç vadiler sularla kaplanmıştır. Başka bir sözle söylenirse, Sarmısaklı Plajı kuzeyinde Çamlıkoy'da -10

metreden başlayıp, Dalyan Boğazından dolaşarak, Çıplakada batısında - 30 metreye erişen ve derin denize açılan bir sualtı kanallar sistemi vardır. Bu sistem büyük olasılıkla, sular altında kalmış eski bir akarsu ağının kalıntısıdır ve büyük olasılıkla Holosen öncesinde meydana gelmiştir. Halbuki aynı alanın hemen doğusunda, Küçükköy - Kırmızıküle vadi tabanı ve onun doğusunda böyle bir durum söz konusu değildir, orada fluvial erozyon şekilleri ve akarsu sekileri, Türkiye'nin diğer yerlerindeki sistemlere uygun bir görünümde, Ayvalık adalarının özelliği, bu kesimde çok genç bir blok alçalmasının meydana gelmesinden kaynaklanmaktadır. (Gürkan, 2004)

Ayvalık dolayının jeomorfolojisini, çalışma alanını üç dilime ayırarak incelemek gerekmektedir. Bu yer şekli dilimleri:

1. Ayvalık – Sarmısaklı yolunun batısında kalan adalarla kaplı denizel kesim,
2. Sarmısaklı Plajı hemen kuzeyinden başlayıp Pirenli Tepe, Beşparmak Tepe, Çamlı Tepe, İlkurşun Tepe, Talimhane Tepe dizisi boyunca uzanan yaklaşık 100 - 130 metre yükseklikteki tepelik şerit.

3. Küçükköy batısı – Kırmızı kule kesimindeki vadi tabanı ve onun doğusundaki 50 - 100 m yükseklikteki tepelik alandır. Bu üçüncü kesim gerçekte Tabiat park alanı dışında kalmaktadır, ancak jeomorfolojik sistemleri ve daha doğudaki olağan jeolojik formasyonları, olabildiğince hava fotoğraflarına ve literatürdeki bilgilere dayanarak çalışmalara dahil edilmiştir. Gerçekten bu kesim Türkiye’deki olağan jeolojik ve jeomorfolojik modellere uygun bir alandır. Zaten bu kesimdeki “normal” sistemleri gözlemledikten sonra Ayvalık adaları ve Ayvalık Tepeleri birimlerini ayırt etmek ihtiyacı ortaya çıkmıştır. (Gürkan, 2004)

1.5. İKLİM

Ayvalık, 100 km nin üzerinde kıyı şeridinde sahiptir. İlçenin yüzölçümü 285 km² lik bir alanı kapsamaktadır. Tipik Akdeniz ikliminden farklı olarak, kendine has kıyı ikliminin hâkim olduğu ilçede yaz ayları sıcak ve kurak geçerken kış ayları ılık ve yağışlıdır. Ayvalık ve çevresinde etkili olan iklimin en büyük özelliğinden biri yaz aylarında kavurucu sıcaklarda esen, genellikle öğleden sonra başlayan “imbat” ve “meltem” kış aylarında ise kuzey ve kuzeydoğudan esen “poyraz” rüzgârlarıdır. Bu rüzgarlar bölgeye özgü olmakla birlikte, özellikle yaz aylarında nem oranını azaltarak yüksek sıcaklıkların etkisini azaltmaktadır.

Ayvalık’ta yıllar içerisinde yaşanan sıcaklık ortalamaları dikkate alındığında ortalama sıcaklık 16, 9°, bu zamana kadar yaşanan en yüksek sıcaklık 37, 8°, en düşük Sıcaklık ise -7, 6° derecedir. Bir yıllık dönemde ortalama yağış miktarı 640, 7 mm. Çok nadiren kar yağışı olsa da bugüne kadar hesaplanan en kalın kar kalınlığı ise 3 cm.’dir. (Bektaş, 1996, s.77). Bektaş, C. (1996, Kasım). Ayolya’nın Başkenti Ayvalık, Tasarım, sayı 65, s.74 – 90 Poyrazın çok esmesi dolayısıyla tarihi süreç içerisinde Cunda Adasında inşa edilen yel değirmenlerine rastlanmaktadır. Ayvalık genelinde , Yıllık m² ye düşen yağış miktarı 641 mm olup, yıllık sıcaklık ortalaması 17°, en yüksek sıcaklık 37, 8°, en düşük sıcaklık ise -7, 6° olarak ölçülmüştür.

Tablo 4- Aylara Göre Sıcaklık ve Nem Ortalaması

Aylar	Ortalama Sıcaklık (C)	Ortalama Nem (%)	Ortalama Yağış (mm)
Ocak	7.7	75	99.0
Şubat	8.2	74	89.7
Mart	10.2	73	75.8
Nisan	14.7	72	44.2
Mayıs	19.6	67	28.2
Haziran	24.3	62	9.5
Temmuz	26.5	61	2.7
Ağustos	26.0	63	3.2
Eylül	22.3	66	18.1
Ekim	17.4	72	37.8
Kasım	12.8	76	108.5
Aralık	9.7	77	130.4
Yıllık	16.6	69	647.1

(Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü, Balıkesir, 2013)

Genelde Ayrılık İlçesinde, yazları sıcak ve kurak geçerken, kışları ılık ve oldukça yağışlı geçen Akdeniz iklimi görülmektedir. Bölgeye en yakın istasyon, 39 19' N enlemi ile 26 42' E boylamında ve denizden 4 metre kadar yükseklikte bulunan Ayrılık istasyonudur. Ayrılık ölçüm istasyonundan edinilen bilgilere göre yıllık sıcaklık ortalaması bölgede 16.6 C'dir. Ortalama en yüksek sıcaklık temmuz ayında 26.5 C, ortalama en düşük sıcaklık Ocak ayında 7.7 C'dir. Toprak üstünün yıllık ortalama minimum sıcaklığı 9.9 C'dir. (Devlet Meteoroloji İşleri, 2013)

1.5.1. Bulutluluk Ve Güneşlenme Süresi

Yıllık ortalama açık günler sayısı (bulutluluk 0.0-1.9) 146.5, bulutlu günler sayısı (bulutluluk 2.0- 8.0) 169.2, Kapalı günler sayısı (bulutluluk 8.1-10.0) 49.9 gündür. Günlük ortalama güneşlenme süresi 7 saat 45 dakikadır, günlük ortalama güneşlenme şiddeti ise 350.77 cal/ cm².dak'dır.

1.5.2. Yağışlar ve Nispi Nem

Bölgede yıllık ortalama toplam yağış miktarı 647.1 mm'dir. En yüksek değer Aralık ayında 130.4 mm, yağış olurken, en düşük değer Temmuz ayında 2.7 mm'dir.

Yıllık ortalama sisli günler sayısı 0.9, Yıllık ortalama dolulu günler sayısı 1.3, Yıllık ortalama kırağılı günler sayısı 0.9 gündür.

En çok yağışlı aylar Kasım ayından Mart ayının sonuna kadardır. Kar yağışları Aralık ayında başlamakta ve genelde mart ayında sona ermektedir. Nispi nemin en yüksek olduğu ay %77 ile Aralık ayıdır. Temmuz ayında %61'e düşmektedir. Aşağıda grafikte de görüleceği gibi kurak dönem Mayıs-Ekim ayları arasındadır.

1.5.3. Hava Basıncı

Bölgede ortalama yerel basınç yıllık ortalama 1014.9 (hPa)'dır. Ortalama basıncın en yüksek olduğu ay Ocak ayıdır. En düşük olduğu ay ise Temmuz ayıdır.(Gürkan, 2004)

1.5.4. Rüzgar

Meteorolojik verilere göre hakim rüzgar yönleri kuzeydoğu (4.5 m/sn), kuzey-kuzeydoğu (3.9 m/sn), doğu-kuzeydoğu (3.6 m/sn), kuzey (3 m/sn), batı-kuzeybatı (3.0 m/sn)'dir. En hızlı esen rüzgarın hızı 5.0 m/sn ile kuzeydoğu yönünde ağustos ayına rastlamaktadır. Kış ve yaz aylarında kuzeydoğu, kuzey-kuzeydoğu ve doğu-kuzeydoğudan esen rüzgarlar etkilidir. Ortalama fırtınalı gün (rüzgar hızı \geq 17.2 m/sn) sayısı ise yılda 15.6 gündür.

1.6. BİTKİ ÖRTÜSÜ

Ayvalık Bitki Örtüsü %66 sı zeytinliklerle kaplı alandan oluşmaktadır. İlçe sınırları içerisindeki toprakların %60'ı ekim yapmaya elverişli arazilerdir. Ayvalık, Cunda ve Sasımsaklı civarında büyük ormanlık alanlar vardır ve bu alanların çoğu çam ağaçlarıyla kaplıdır. İlçede yaklaşık 2.100.000 adet zeytin ağacı bulunmakta olup yaklaşık olarak yılda 12.000 ton yağ elde edilmektedir.

Bölgede yapılan arazi çalışmalarının ve eldeki kaynakların değerlendirilmesi sonucunda bölge florasının 615 takson, 596 tür, 10 alttür ve 9 varyete'den oluştuğu belirlenmiştir. 615 takson' un 236' sı Akdeniz, 16' sı Avrupa-Sibirya ve 3 tanesi ise İran-Turan fitocoğrafik bölge elementidir.

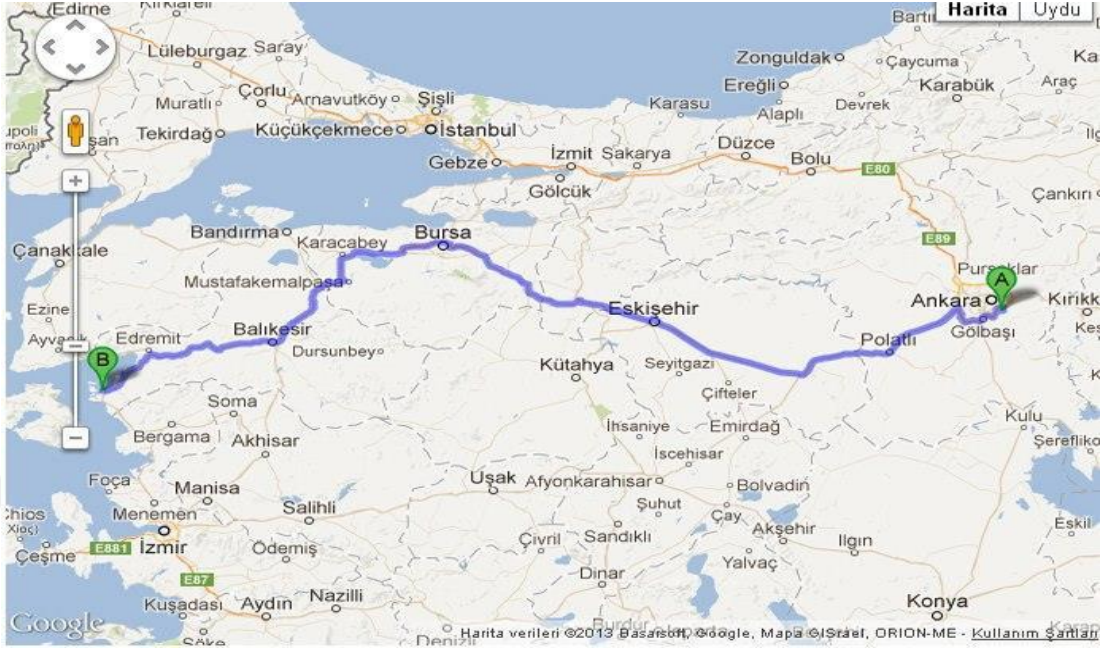
Park sınırları içerisinde toplam 2 adet başka yerde görülmeyen, 6 adet tehlike kategorisinde ve 4 adet de yurdumuzda sadece bu bölgede bulunan tür yer almaktadır. (Demir, 1997, s.69). . (Demir, 1997, s.67).

Zeytinliklerin dışında kalan alanlar orman, tarım arazisi ve makiliklerdir. Bölgedeki ormanlık alanların tamamına yakını zeytinlik, fıstık çamı ve palamut ağacıdır. Kış aylarının ılık olması nedeniyle ormanlar yeşilliklerini daima muhafaza etmektedirler. (Aka, 1944, s.11). Aka, D. (1944). Ayvalık İktisadi Coğrafyası. İstanbul: Ülkü Matbaası.

1.7. ULAŞIM

Ayvalık'a ulaşım Efes-Bergama-Truva transit yolu üzerinde bulunuşu nedeniyle kolaydır. Ayvalık'a denizden ve karayolundan ulaşım mümkündür. Cumhuriyetin kuruluşundan, 1952 yılına kadar geçen süre içerisinde, Ayvalık'a deniz yolu ile ulaşım mümkündür. O yıllarda vapurların yanaşacağı bir iskele olmaması nedeniyle, vapurların sahilin açığında demirledikleri bilinmektedir. Ayvalık, bugün bir iskele ve gümrük binasına sahiptir ancak, İstanbul'dan Edremit körfezini geçerek , Ayvalık'a uğrayan ve İzmir' e geçerek seferini tamamlayan gemiler yoktur. (Yorulmaz, 2011) Midilli'den gelen ziyaretçiler Ayvalık'a her gün karşılıklı seferler düzenleyen şirketler aracılığıyla, arabalı veya arabasız feribotlarla ulaşabilmektedirler. Yurt içinden ulaşım ise genellikle kara yoluyla sağlanmaktadır. Tüm büyük şehirlerden düzenli seferler mevcuttur. Ülke ulaşım ağına Türkiye'yi kuzeybatıdan güneybatıya kadar kat eden E-87 (D-550) numaralı Karayolu ile bağlanmaktadır. (**Harita-1-2**). İzmir Çanakkale yolundan Ayvalık İlçesine gelindikten sonra bu ilçe ile Ayvalık adalarının en büyüğü olan Alibey Adası (Cunda) arasında karayolu bağlantısı mevcuttur. Ada, Ayvalık'a 1964 yılında yapılan asma köprü ile bağlanmıştır. Tabiat Parkının içerisinde bulunan Ayvalık İlçesinin, yakın il ve ilçe merkezlerine karayolu mesafeleri Tablo-2 de verilmiştir . Karayolu ulaşımı dışında Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demir Yolları izmir mavi treni ile Balıkesir'e kadar gelinerek, TCDD'nin aktarma otobüsleri ile ulaşmak mümkündür.

Harita 1-1: Ankara-Ayvalık Arası Kara Yolu Ulaşım Güzergahı

Harita 1-2: Ayvalık-İstanbul Arası karayolu Ulaşım Güzergahı

Ayvalık, Türkiye'nin en kalabalık şehri olan İstanbul'a diğer tatil yörelerinden daha yakındır ve yerli turistler için bu durum bir avantaj olup, hafta sonu için dahi olsa bu bölge tercih edilebilmektedir. Ulaşımın daha rahat hale gelmesi, yapılan çift şerit otoyol çalışmalarının sona ermesiyle mümkün olacaktır. Tatilcilerin İstanbul'dan Ayvalık'a gelirken Çanakkale ve Balıkesir güzergahı dışında deniz yolu ve Hava yolu ulaşımının etkin hale getirilmesi gelecek dönemde bölge için büyük önem taşımaktadır. Deniz yolu taşımacılığının gelişmesi, Çanakkale, İzmir, İstanbul gibi şehirlerle bağlantısının deniz yolu ile sağlanması büyük bir gerekliliktir.

Tablo-5 Ayvalık'ın bazı önemli merkezlere uzaklığı

Güzergah		Mesafe (km)
Ayvalık	Ankara	675
	İzmir	155
	İstanbul (Çanakkale yolu ile)	489
	İstanbul (Bursa yolu ile)	520
	Çanakkale	167
	Bursa	277
	Bergama	45
	Efes	239
	Behramkale	115
	Balıkesir	122

2. AYVALIK VE ÇEVRESİNİN TURİZM ARZ POTANSİYELİ

Ayvalık, Ege Bölgesinde bulunan bir ilçedir. Batısında Ege denizi, kuzeyinde Karaağaç, Gömeç, Burhaniye ve Edremit Körfezi doğusunda Bergama, güneyinde Dikiliyle çevrilidir. Doğal sınırlarını ise şu şekilde sıralamak mümkündür; Kuzeyde Bezirgan deresi, Gömeç ve Gümüşlü yolu, Doğuda Sazanlık Deresi, Hisari Demirhan Boğazları, güneyde Altınova, Güneybatı da kaplan dağlarının oluşturduğu Sarımsak yarımadası bulunmaktadır. (Yorulmaz, 2011)

Bu bölümde, Ayvalık turizmi için önemli yere sahip olan, son yıllarda Ayvalık isminin önüne geçen Cunda Adası ile ilgili bilgiler yer almaktadır. Şeytan Sofrası,

Çamlık, Sarımsaklı, Küçükköy, Cennet tepesi gibi diğer Doğal Turistik değerler ele alınırken, sonrasında Tarihi turistik değerlere yer verilmiştir.

2.1. DOĞAL TURİSTİK DEĞERLER

2.1.1. Alibey (Cunda) Adası

Alibey Adası, bilinen ismiyle Cunda, idari olarak Ayvalık'a bağlı 22 adadan biridir. Ayvalık'ın çevresindeki adalar içinde yerleşimin olduğu tek adadır. Ayvalık'ı açık denize karşı kapayan, Ayvalık çevresindeki adaya 1964 yılında yapılan köprü ile karayolundan ulaşım mümkün hale gelmiştir. Bu köprü Türkiye'nin ilk boğaz köprüsü olarak da bilinmektedir. Yerleşim alanı çok fazla olmamasına karşın, Tabiat parkı ilan edilen alanların fazlalığıyla Türkiye'nin Ege denizinde bulunan dördüncü büyük adasıdır. Diğer adalar sırasıyla Gökçeada, Bozcaada, Uzun adadır.

Ada, 9-Aralık 1852 tarihinde Ayvalık kaymakamlığına bağlanmıştır. 20-Mart-1867 tarihinde tekrar Midilli'ye bağlanan Ada, 43 yıl sonra 22-Mart-1910'da son kez Ayvalık'a bağlanmıştır. (Yorulmaz, 2012)

Piri Reis'in 1513 yılında yazdığı "Kitab-ı Bahriye" sinde yöre adalarından Yunt Adaları olarak bahsedilmektedir. Piri Reis 'in adaların üzerinde serbestçe gezen at, eşek ve kısraklardan esinlenilmiş ve bölgedeki adalara Yunt Adaları isminin verilmiş olduğu tahmin edilmektedir. (Cunda, 2007)

Ada, geçmişte Moshonisia ismi ile bilinmektedir. Moshos sözcüğü için iki görüş vardır. Birinci görüşe göre bu isim, yörede kendiliğinden yetişen bitkilerden yayılan güzel kokulardan gelmektedir, Yunancada moshos kelimesi mis kokulu anlamındadır. İkinci görüş ise 1500 lü yıllarda büyük adanın batısındaki küçük bir adada Moshas adında kötü ün salmış bir korsan, ailesi ve ortağı ile beraber yaşamıştır. Korsan, Osmanlı Donanması yöreye gelince adayı terk etmek zorunda kalmıştır. O tarihten sonra korsanın yaşadığı adaya Moshonisos(mis kokulu ada), bölgedeki adalar grubuna da Moshonisia(mis kokulu adalar) denmeye başlanmıştır. Bu isim zaman içerisinde bütün adaların ismi haline gelmiştir. (Yorulmaz, 2011)

İtalyanca bir sözcük olan "Cunda" , Meydan Larousse'da bir denizcilik terimi olarak "yelken açmak" yâ da "işaret sancaklarını çekmek için konulmuş yatay çubukların her iki ucu" anlamına gelmektedir.

M.S. 1770 yılına kadar tarihi belgelerde Yunda(Cunda) hakkında herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır. 1770 yılında Osmanlı Donanmasının Çeşme’de Rus donanması ile yaptığı savaşta sağ kurtulan Hasan Paşa ve hafif yaralı üç arkadaşı ile Foça Dikili yolu ile Ayvalık’ın güney kısmına gelmişlerdir. Tesadüf olarak Papaz İkonomus’un çiftliğine düşmüş, konuklarını çok iyi ağırlayan Papaz ile Hasan Paşanın dostlukları Ayvalıklılara özerklik belgesi verilmesini sağlamıştır.

Bu ferman ile iç işlerinde bağımsız bir yapıya kavuşan Rumlar Eylül 1821 yılında çıkan Ayvalık isyanı Adayı da etkilemiş isyandan sonra Rumların bir kısmı kaçmış kalanı da sürgün edilmiştir. Ayaklanma sırasında adada bunan bir çok ev, kilise ve manastırların büyük bir kısmı tahribata uğramıştır. İsyan sonrasında var olan ekonomik kaynakların tamamı Sultan II Mahmut’un emriyle ya Müslüman ailelere satılmış veya emaneten verilmiştir. 1824 yılında kenti terk etmek zorunda bırakılan halkın geri dönmelerine izin verilmiştir.

1832 yılında bir fermanla geri dönmelerine izin verilen Rum halka malları iade edilmiş ve mülkiyet hakkı tanınmıştır. 1840 yılında kaza yapılarak Karasi (Balıkesir) sancağına bağlanarak özerklik tamamen ortadan kaldırılmıştır. 1862 yılında Cunda belediye olmuştur. Osmanlı ile Rum halk anlaşarak belediyeyi kurmuş, Ada belediyesi için kazdırılan ilk mührün etrafında Yunanca olarak “Moshonisia Belediyesi 1862” yazdığı belirtilmektedir.

Mührün ortasında ise Osmanlıca olarak “Daire-i Belediye Cezire-i Yunda” yazmaktadır. Geçen zaman içerisinde mührün ortasındaki Osmanlıca yazının yanlış okunması sonucu “Cunda” sözcüğü ortaya çıkmıştır. 1922 yılında yapılan mübadele ile adadan ayrılmak zorunda kalan Rumlarla yapılan görüşmelerde hiçbiri adanın adını “Cunda” olarak bilmemektedir. Ada hakkında kitap yazan bir çok Rum yazar, Türklerin adaya Yunt Adası dediklerini yazmaktadırlar.

Ada belediyesi Eylül 1952 yılında yapılan oylama sonucunda iki mahalle olarak (Namık Kemal Mahallesi ve Mithat Pasa Mahallesi) Ayvalık’a bağlanmıştır. İzmir Yunanlılar tarafından işgal edildiği dönemde Ayvalık’a özel bir önem vermişlerdir. Cunda ve Ayvalık 29 Mayıs 1919 tarihinde Yunan ordusu tarafından işgale uğramıştır. Bu işgal sırasında görevli olan 172. Alay Komutanı Kaymakam Ali Bey (Atatürk’ün Nutukta belirttiği Afyonkarahisar mebusu Ali Çetinkaya) isyana karşı koymuştur.

Yunan ordusu Anadolu'ya çıktıktan sonra ilk direnişle Ayvalık'ta karşılaşmış, Kurtuluş Savaşının ilk kurşunu Yarbay Ali Çetinkaya tarafından Ayvalık'ta atılmıştır. 15 Eylül 1922 tarihinde tekrar Türk topraklarına katılan adaya Cumhuriyet döneminde Ali Bey ismi verilmiştir. Mudanya Ateşkes Antlaşmasının imzalanmasıyla, Yunanistan ile Anadolu arasında ki büyük göç başlamış ve halklar yer değiştirmek zorunda bırakılmıştır. Tarihin ilk ve tek mübadele uygulaması 1923–1924 yıllarında tamamlanmıştır. Cunda Adası'nın bugünkü ismi, Kurtuluş Savaşı'nda padişahın 'Yunanlılara teslim olun' emrine karşı gelerek silahlı mücadeleye başlayan ilk birliğin kumandanı Yarbay Ali Çetinkaya'ya ithaftır.

Mübadele sonucunda Ayvalık bölgesine Yunanistanın farklı şehir ve adalarından Türkler gelmiştir. Adaya Midilli ve Girit'ten gelen Türkler yerleştirilmiştir. Cunda'nın 1700-1800'lü yıllarda, yönetim, ekonomik ve sosyal imkanlarda dahil olmak üzere her yönden şimdiki halinden daha çok gelişmiş olduğu bilinmektedir. 1881-1893 tarihleri arasında Cunda'nın nüfusu 4506'dır; bunlardan 89'u kadınlı erkekli müslümandır. Nüfus sonra ki yıllarda 5500'e çıkmıştır. Midilli adasına bağlı bir nahiye olan Cundanın, o yıllardaki Midilli mutasarrıfı ünlü vatan şairi Namık Kemal tarafından bu bağlılık yapay karşılanmakta, şair, adanın kaymakamlığa dönüştürülmesini istemektedir. (Arıkan, 1966) Fakat bölgede yaşanan depremler adanın gelişmesine büyük ölçüde engel olmuştur. Asıl büyük yıkım, ada halkı için 5 Ekim 1944 yılındaki deprem sonucu yaşanmıştır. Depremde adada fazla ölüm olmamasına karşın neredeyse bütün binalar yıkılmış ve ada enkaz halini almıştır.

Zeytincilik, balıkçılık ve turizm adanın önemli ekonomik faaliyetleri arasındadır.1976 yılında Ayvalık ve çevresindeki adaları da içine alan 17.900 hektarlık alanın tamamen sit alanı olarak kabul edilmiş olması Adanın mimari yapısının korunmasında etkili olmuştur. Ayvalık merkezine 7 km. olan Ada ile Ayvalık arasında belediye otobüsleri, dolmuş taksi, minibüs gibi araçlar ile ulaşım sağlanmaktadır. Yaz aylarında Ayvalık-Cunda adasında ulaşımı sağlayan bir diğer araçta yıllar içerisinde adanın nostaljik unsuru olarak kabul edilen yolcu tekneleridir. Bu tekneler her saat başı ayvalık ve cundadan karşılıklı seferler düzenlemektedir.

Cunda, özellikle son yıllarda Ayvalık turizmi için önemli bir yere sahiptir. Ayvalık denince akla gelen ilk bölge Cunda'dır. İç pazardan gelen yoğun talep, Ada halkının turizme olan ilgisini arttırmış, geçim kaynağı balıkçılık ve zeytincilik iken

Turizm bu ikisinin önüne geçmiştir. Ev pansiyonculuğu ve özellikle, büyük şehirden uzaklaşmak isteyen ve bir uğraş arayışı içerisinde olan yatırımcılar tarafından butik otel anlayışı gelişmeye başlamıştır. Henüz profesyonel bir anlayış ada genelinde hakim değildir. Halkın turizme bakışı ve mevcut kaynakların iyi değerlendirilmesiyle önümüzdeki yıllarda Cunda bugünkünden daha fazla ön planda olacaktır. Ada, tarihi ve hala yaşatılan Girit, Midilli kültürüyle kimliksiz bir tatil yöresi değildir. Doğal güzellikleri, neo-klasik mimarisi ile bölge ve Türkiye turizmi için önemli bir değerdir

2.1.2. Çamlık

Günümüzde, eskisi kadar yaşayan olmasa da, bölgenin en güzel yerleşim alanlarından biridir. Çamlık, Eskiden Ayvalıklıların yazlık olarak kullandığı, tarihi köşk ve yalılarla dikkat çeken bir semttir. İsmi oldukça fazla olan çam ağaçlarından almaktadır. Her sokağı deniz kenarına çıkan, yunan mimarisini yansıtan köşk ve yalılar ile kentin mimari dokusunun korunduğu bir bölgedir. Çamlarla kaplı tepelerinde kır gazinoları bulunmaktadır. Yerleşim bölgesi ile karşı karşıya bulunan tımarhane adası ve korunaklı koylarıyla dikkat çekmektedir.

2.1.3. Taşlı Manastır ya da Tımarhane Adası

Ada olarak anılan bu kara parçası aslında bir yarımadadır. 1922 li yıllara kadar Türkler buraya Taşlı manastır derlerken sonraları Tımarhane adası olarak anılmaya başlanmıştır. Tımarhane adası olarak anılmasının nedeni, akıl hastalarının bu adaya getirilerek tedavi edildiği ve bir çok yerde şifa bulamayan hastaların bu adada iyileşmeleridir. Anadolu'nun her yerinden bu adaya tedavi için gelen hastalar olduğu bilinmektedir. Balıkesir, Soma, Kınık, Bergama, Midilli'den gelen hastaların burada sağlıklarına kavuştukları, Adaya zincirlere bağlı olarak çıkan akıl hastalarının, buradan akılları başlarında geri döndükleri bilinmektedir. Günümüzde, bu koyun ismi Paşa limanı olarak değiştirilmiştir. (Yorulmaz, 2011). Bir asır öncesine kadar bu yarımada, içinde her türlü hayvanın barındığı ve meyve ağaçlarının bulunduğu büyük bir çiftlikken, günümüzde herhangi bir şekilde değerlendirilmemektedir. Tımarhane Adası, mucizevi şekilde iyileşen akıl hastaları nedeniyle bu adı almıştır.

2.1.4. Şeytan Sofrası

Ayvalık ilçe merkezinin 8 km güneyinde bulunan tepedir. Tepe, sofraya benzeyen bir lav birikintisidir. Jeologlar tarafından yapılan araştırmaların sonucunda tepe, sönmüş bir volkandan arda kalan lav birikintileriyle oluşmuş, yuvarlak şekli

dolayısıyla sofraya benzetilmiştir. Buradan giden Osmanlı Rumlarının verdiği bu isim, günümüze kadar taşınmıştır. Yunan bir yazar olan İlias Venezis'in Eolya Toprağı adlı biyografik romanında, şeytanların o tepede toplandığı söylencesi yer almaktadır (Yorulmaz, 2012). Şeytan sofrası olarak anılmasının sebebi budur. Ayvalık'ın, körfezin en güzel koylarının kuş bakışı seyredilebileceği bir tepedir. Ayvalık adaları ve Midilli adası çıplak gözle net bir şekilde bu tepeden izlenebilmektedir. Özellikle yaz aylarında, Ayvalık'a gelen ziyaretçilerin gün batımını izlemek için tercih ettikleri önemli doğal kaynaklardan biridir. Tepe üzerinde ziyaretçilerin yararlanabileceği bir yiyecek, içecek işletmesi hizmet vermektedir. 2006 yılında yakın bölgede çıkan bir yangının Şeytan Sofrasına sıçramasıyla 300 hektarlık bir bölge zarar görmüştür. Ancak hemen sonrasında başlatılan ağaçlandırma çalışmaları ile Şeytan sofrası eski haline kavuşmuştur. Bölge turizminin gelişmesi için önemli bir kaynaktır. Başka bölgelerdeki mevcut örnekler göz önüne alındığında yamaç paraşütü gibi doğa sporları için uygun koşullara sahiptir. Tepeye sadece kara yoluyla ulaşım mümkündür. Deniz yolu ile teleferik gibi araçlarla farklı projeler sayesinde turizme katkısının artırılabilirliği düşünülmektedir.

2.1.5. Tavşan Kulakları Tepesi

Ayvalık'ın sahip olduğu doğal güzelliklerden biri olan tepenin bu ismi almasının nedeni, üzerinde yüksekliği 5 metre boyunda olan iki kayanın bulunmasıdır. Dipleri toprakta değil, yatay plakamsı bir kayanın üzerinde durmaktadır. Tepe Cunda ve diğer irili ufaklı adaları gören bir manzaraya sahiptir. Ulaşım imkanının kısıtlı oluşu, doğal güzelliğinin hayli fazla olmasına rağmen turizme kazandırılmamış bir kaynaktır ve hem bölge halkı hem de ziyaretçiler tarafından bilinmemektedir.

2.1.7. İlk Kurşun Tepesi

Bölgede daha önce yaşamış halk tarafından "İlyas Peygamber" adıyla anılan tepedir. Kentin neredeyse tamamının seyredilebildiği yerlerden biridir. Kurtuluş savaşı döneminde düşmana atılan "İlk Asker Kurşunu Anısına" "İlk Kurşun Tepesi" adı verilmiştir. İlk Kurşun Tepesi de, Ayvalık'a gelen ziyaretçilerin mutlaka çıkması gereken bir tepedir.

Yakın dönem belediye başkanlarından biri tarafından boş olan tepeye çok katlı bir bina yapılmıştır. Şu anda bu bina TSK (Türk Silahlı kuvvetleri) tarafından

rehabilitasyon merkezi olarak kullanılmaktadır, yaralı asker ve ailelerinin bakımı bu binada sağlanmakta ve hasta yakınları için konaklama imkanı sunulmaktadır.

2.2. TARİHİ TURİSTİK DEĞERLER

Bu başlık altında, Ayvalık ve çevresinde bulunan kilise, manastır ve camiiler ele alınmıştır. Bölge için önemli tarihi varlıklar olan bu yapılar, kültür, tarih, inanç turizmi için değerlendirilebilecek niteliktedir.

2.2.1. Kiliseler

Yorgi Sakkari'nin Ayvalık Tarihi isimli kitabındaki bilgilere göre Ayvalık sınırları içerisinde elli adet kilise, küçük kilise ve manastır bulunduğu bildirilmektedir (Yorgo Sakkari, 1982, s.245). Orijinal Adı "The history of Kydonies" Tercüme Hıfzı Erim" Ayvalık Tarihi")

Doğal ve insani tahribatlar sonucunda bu kiliselerden sadece on üç tanesi günümüze ulaşmış olup bu kiliselerin yedi tanesi Ayvalık Merkezde altı tanesi Ayvalık tarihi kent merkezi dışındadır. Tarihi kent merkezi dışındaki kiliselerden, iki tanesi Ayvalık'ta kent merkezine uzakta, bir tanesi Küçükköy'de ve üç tanesi Alibey (Cunda) Adası'ndadır.

Ayvalık ve çevresi G.E.A.Y.K.'nın 19.06.1976 tarih ve 160 s. kararı ile sit alanı olarak kabul edilmiştir. Bu alan batıda Ege Denizi ve sahil şeridi, güneyde Çamlık Mevki, Kuzeyde Armutçuk Mevki, doğuda ise en son yerleşim birimlerini içerisine almaktadır. 160 sayılı bu karar kentsel dokunun ve mimari eserlerin insani tahribatlardan korunması için oldukça önemlidir.

Günümüze ulaşan kilise sayısı çok fazla olmamakla birlikte, mübadele döneminde kiliselerden bazıları ihtiyaç nedeni ile cami olarak kullanılmaya başlamıştır. Cami olarak kullanılan kiliselerde yer alan ikonların çok az kısmının üzeri alçı ile sıvanıp korunurken (Hayrettin Paşa Camisi, Saatli Cami, Çınarlı Cami) birçok ikon yerinden sökülmiş veya üzeri boyanmıştır. Günümüze tarihi dokusunu koruyarak ulaşmayı başarmış olan kiliselerden bazıları Kültür Bakanlığı, Koç Vakfı ve şahıslar tarafından koruma altına alınmış, restore edilmiş yada restorasyonu devam etmektedir.

Ayvalık'ta bulunan kilise, manastır ve şapellerin ortak özellikleri, tamamının Ortodoks Hristiyan mabedi oluşudur. Kimi küçük, kimi büyük çok sayıda kilise, manastır, şapel, hem Ayvalık merkezinde hem Cunda'da (Ali Bey Adası)

bulunmaktadırlar. Kırsalda bulunan küçük mabedler de “Eksolasi” olarak adlandırılmaktadır.

Bu yapıtların bir kısmı günümüzde camii olarak kullanılmakta, bir kısmının da müze olarak turizmin hizmetine sunulması için çalışmalara devam edilmektedir.

Bölgede bulunan önemli yapılar arasında bulunan Profit İlias kilisesi, Ayvalık kent merkezinde, kesin yapılış tarihi bilinmemekle birlikte o dönemden günümüze ulaşan yakın plandan çekilmiş bir fotoğrafın altında yapım tarihinin 1835 olduğu not edilmiştir. 1944 depreminde büyük zarar görmüştür. İkinci Dünya savaşı döneminde ortaya çıkabilecek tehlike anında halka tehlikeyi haber vermek için Alibey Adasındaki Panayia kilisesinin çanı 1936 yılında bu kilisenin çan kulesine yerleştirilmiştir. Çan daha sonra buradan alınarak Bergama Müzesi'nin bahçesinde koruma altına alınmıştır. (Yorulmaz, 2000) 1952 yılında çan kulesi yıkılan kilise koruma altına alınmadığından kendiliğinden yıkılmıştır. Kilisenin yıkılmasından yıllar sonra yerine dönemin Belediye Başkanı Ahmet Tüfekçi tarafından Ali Çetinkaya İlk Kurşun Rehabilitasyon Merkezi inşa edilmiştir. Kilisenin kıyıya uzaklığı 360 metredir (Aktepe, 1994, s.52).

Ayos Dimitriyos kilisesi kent merkezinde bulunan kültürel varlıklardan biridir. Günümüzde Halk Eğitim Merkezi olarak kullanılan binanın yerinde bulunan kilise kent merkezinde eğimli bir arazi üzerine kurulmuştur. Kıyıya uzaklığı 150 metredir (Aktepe, 1994, s.51).

Taksiyarhis Kilisesi, Ayvalık merkezde bulunan yapılardan biridir. Kilisenin kitabesi mevcut olup batı cephesinde yer almaktadır. Kitabede kilisenin 1844 yılında yapıldığı yazmaktadır (İlter, 1994, s.1997). Kitabede, kimi sembolik şekiller, yazıtlar bulunmaktadır (Akın, 2001, s.33-34)

Taksiyarhis kilisesi uzun yıllar Tekel deposu olarak kullanılmış olup daha sonra Anıtlar Yüksek Kurulu kararı ile boşaltılarak koruma altına alınmıştır. Her ne kadar doğal ve insani tahribata uğramış olsa da ilçede en iyi korunmuş kilise Taksiyarhis kilisesidir.

Mübadele öncesinde AyosYannis adıyla bilinen kilise camiye çevrilince “Saatli Camii” olarak anılmaya başlanmıştır. 1870 yılında yapılmış olan kilise 19. yüzyıl kiliselerinden birisidir. 1928 yılından sonra camiye dönüştürülmüştür. (Ayvalık'ta Şehircilik Araştırmaları, 1962-63, s.18).

AyosYannis kent merkezinde ticari hayatın en canlı olduğu bölgede yer almaktadır. Arsa alanı 1250m², zemin oturma alanı 375m²'dir. Ayvalıkta yer alan kiliseler içerisinde Taksiyarhis Kilisesinden sonra en az arsa alanına sahip ikinci kilisedir. Kilisenin çevre yapı yüksekliği 6m., kilise yüksekliği 24m., çan kulesi yüksekliği 36m. minare yüksekliği ise 44m.'dir (Aktepe, 1994 , s.69-71). Kilisenin kıyıya uzaklığı ise 215 metredir (Aktepe, 1994, s.51).

Cumhuriyet'ten bu yana cami olarak kullanılmaktadır. Çarşı Camii ya da Saatli Camii ismiyle bilinmektedir. 1944 zelzelesinde saat ve çan kulesinin üst kısmı yıkılınca saatiyle anılmaya başlanmış ve günümüze saatli camii adıyla, Ayvalık'ın önemli yapıtlarından biri olarak gelmiştir.

Ayos yorgis ismiyle yapılmış olan dönemin kilisesi, bugünün Çınarlı camiisi , Ayvalık kent merkezinde yer almaktadır. Ayvalık'ın merkezinde Hamdibey Mahallesi Alibey caddesinde yer almaktadır. Kilise Ayvalık halkının hayat standardının en yüksek olduğu dönemde halk tarafından yaptırılmıştır. (Akın, 2001, s.23). Akın, B. (2001). Yapı 1923 tarihinde camii olarak kullanılmaya başlanmıştır. Yukarıdan bakıldığında dikdörtgen olarak görünen kilisenin planı Yunan Haçıdır.

Kilise kısmen eğimli düz bir alan üzerinde konumlandırıldığından organik ve ızgara dokular bir arada kullanılmıştır. Kilisenin toplam alanı 2800 m² iken kilise yapı taban alanı ise yaklaşık 600 m²'dir. Kilisenin kıyıya uzaklığı ise 215 metredir (Aktepe, 1994, s.51). Aktepe, H.M.. (1994).

Ayvalık merkezinde bulunan bir digger kilisede Ayazma kilisesidir. "Ayazma" sözcüğünün Yunanca karşılığı "Hagiasma" dır. Bu sözcük Yunancada kutsal su anlamına gelmektedir. Birçok hastalığa iyi geldiği düşünülen ve genellikle bir kuyudan çıkan bu su genellikle bir ermişin adına adanmakta ve kiliselerin içinde bulunmaktadır (Hançerlioğlu, 1993, s.68). Hançerlioğlu, O.(1993).

Kilisenin yapım tarihi 1890 olup , kıyıya uzaklığı 100 metredir. (Aktepe, 1994 , s.51). (Aktepe, 1994, s.51).

Ayvalık ve çevresindeki en önemli tarihi yapılardan olan Cunda Adasında bulunan Taksiyarhis Kilisesi, 1873'te inşa edilmiştir. Rumların geleneksel olarak uyguladıkları, Bizans mimarisi stilindedir.

Taksiyarhis Kilisesi, 11.09.2003 tarihindeki fırtınadan sonra ziyaretçi girişine kapatılmıştır.

Kilisenin kuzey duvarında tavandan zemine kadar bir çatlak oluşmuştur. Şu anda, Rahmi Koç tarafından kilisenin tadilatı devam etmekte olup, aslına uygun renovasyonu için çalışmalar hızlı bir şekilde, profesyonel bir ekip tarafından yürütülmektedir. Önümüzdeki bir iki yıl içerisinde kilisenin tekrar ziyarete açılması beklenmektedir.

2.2.2. Manastırlar

Ayvalık şehir merkezinde ve Cunda Adası ile civar diğer adalarda konumlanmış, bir kısmı hala ayakta olan manastırlar bulunmaktadır. Bu manastırların bir kısmı Türkiye ve yurtdışından farklı iş adamları ve yatırımcılar tarafından devletten kiralanarak restore edilmiş, özel mülk olarak kayıtlara geçen diğer bir kısmı ise sahiplerinden satın alınarak çeşitli amaçlarla kullanıma açılmıştır.

Ayvalık şehir merkezinde izlerine rastlanan iki manastırdan biri AyiuNikolau Manastır'dır. Bir diğer manastır da , Osmanlı Rumlarının Aya Paraskevi Manastırı şeklinde adlandırdığı, şu anda Tımarhane Adası olarak bilinen yarımada da bulunmaktadır. Diğer manastırlar Alibey Adası (cunda)'ndadır.

Bu manastırlardan ilki amlı Manastırırır. Manastırın en önemli özelliği, adanın en yüksek noktalarından birine yapılmış olması ve kaz dağları ile midilliyeye kadar uzanan eşsiz bir manzaraya sahip olmasıdır. Denizden yüksekliği 195 metredir. Bugün, özellikle trekking için tercih edilen güzergah üzerinde bulunan manastır, restorasyon bekleyen önemli tarihi eserlerden biri konumundadır.

Adada bulunan bir digger manastır Leka Panaya manastırırır. Ünlü Türk iş adamlarından biri tarafından satın alınmış olup, restorasyon sonrasında malikane olarak kullanılmaktadır.

Adadaki en önemli yapılardan biri olan Ayışığı Manastırırır ise 1771 cđ 1795 tarihleri arasında yapılmıştır (Aktepe, 1994, s.52) .

2009 yılında Türkiye'nin önde gelen ailelerinden Olan Sabancı Ailesi tarafından satın alınan manastır, yaklaşık 3 yıl süren bir restorasyon sonucu orijinal haline uygun hale getirilmiş, müze- ev olarak kullanılmaya başlanmıştır. Buranın sergi ve konser alanı olarak kullanılacağı ve turizmin hizmetine sunulacağı belirtilmektedir.

Tavuk Adası manastırırır ise Alibey Adasının hemen karşısındaki Tavuk Adası üzerinde inşa edilmiştir. Manastırın inşa tarihi kesin olarak bilinmemekle beraber EvstratiosDrakos kitabında, burada görev yapan rahiplerin görev yaptıkları tarihler göz önünde tutulduğunda, manastırda görev yapan ilk rahip olan Neofitos'ın manastırda göreve başlama tarihi olan 1677 yılından önce yapıldığı anlaşılmaktadır. Ada ve manastır, mübadele döneminde bir kişiye mülk olarak verilmiş, 1948 yılında dinamitlenerek tahrip edilmiştir. Yine Evstratios Drakos'un kitabında, manastırın 120 odalı olduğu yazılmıştır. Avluda yer alan kilise, bölgede yer alan diğer manastır kiliselerinden farklı olarak daha büyük ve daha farklı bir mimari tarzda inşa edilmiştir. Kilise belirli dönemler içerisinde restorasyona tabi tutularak ilaveler yapılmıştır. Manastırın çevresi duvarlarla çevrili olup yapılar, doğu, kuzey ve batı yönlerinde yer almaktadır. Günümüze, manastırın temel kalıntılarında başka, kilisenin güney ve kuzey duvarlarının çok az bir bölümü ulaşabilmiştir. Ada sahilinin tam karşısında Dalyan Boğazının ağzındaki ada tavuk adası adıyla bilinmektedir. 120 odalı olduğu ve bu odaların yazlıkçılara kiralandığı bilinmektedir. (Yorulmaz, 2011)

3. ALAN ARAşTIRMASI

3.1. ARAşTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Araştırmanın amacı, Türkiye turizminin önemli destinasyonlarından biri olan Ayvalık ve çevresinin turizm potansiyelinin belirlenerek, bu potansiyele uygun proje ve stratejiler üretilmesi, turizm gelirlerinden aldığı payın bölgenin güçlü, zayıf yönleri, fırsatlar ve tehditler doğrultusunda iyi saptanarak artırılmasıdır. GZFT (Swot) analizi, incelenen konunun güçlü ve zayıf yönlerini belirlemekte ve dış çevreden kaynaklanan fırsat ve tehditleri saptamakta kullanılan bir tekniktir. GZFT analizinden amaçlanan; iç ve dış etkenleri göz önünde bulundurarak, bölgenin sahip olduğu mevcut güçlü yönler ve fırsatlardan en yüksek faydayı sağlayacak şekilde yararlanarak, orataya çıkabilecek tehditlerin ve geçmişten gelen zayıf yanların etkisini en aza indirecek plan ve stratejiler geliştirmektir. Planlama alanında kontrol edilebilen etkenler ile kontrol dışında olan ve belirsizlik oluşturan etkenlerin analiz edilerek net bir şekilde ortaya konması, planlama sürecinin doğru yönetilmesi için önemlidir.

Ayvalık ve çevresinin(Cunda Adası) , GZFT analizinin yapılması, bu bölgenin , Güney ve Ege kıyılarına oranla turizmden az pay alması, tarih, kültür ve doğal güzellikleriyle , bölgenin en bakir doğal çevresine sahip olması , Yörenin herhangi bir şekilde turizm potansiyelinin bilimsel veriler ışığında tespit edilmemiş olması nedenleriyle önemli veriler elde edilecek, Ayvalık turizminin gelişmesine yönelik stratejiler , projeler ortaya konmasına yardımcı olacaktır.

Türkiye’de turizmi çeşitlendirmek ve tüm yıla yayabilmek için yeni destinasyonların turizme bilinçli bir şekilde kazandırılma düşüncesinden yola çıkarak, deniz, kum, güneş turizmi dışında alternatif turizm açısından zengin doğal ve tarihi kaynakların var olduğu düşünülen bir bölgenin değerlendirilmesi, turizm sezonunun iki aylık dönemden kurtarılarak daha uzun döneme yayılması için de önemli sonuçlar ortaya koyacaktır.

3.1.1. Genel anlamda GZFT (Swot) Analizi ve durum değerlendirmesi

GZFT, Güçlü, Zayıf yönler, Fırsat ve Tehditlerin kısaltılmasıdır. Bu çevirinin orijinali İngilizce olup SWOT analizi olarak bilinmektedir. SWOT İngilizcedeki dört kelimenin baş harflerinden oluşan bir kısaltmadır. Bu kelimeler; strenghts - güçler (kuvvetli yönler), weakness - zayıflıklar (zayıf yönler), opportunities – fırsatlar ve threats – tehditlerdir.

GZFT analizi, genellikle işletmeler için yapılırken, herhangi bir kamu ya da özel sektör firmasının içsel durumunu ve onu çevreleyen dışsal faktörleri tahlil etmek

için kullanılan yöntemlerden biridir. Ancak işletmeler dışında, belli destinasyonlar içinde bu analiz yönteminden yararlanmak mümkündür. Bu yöntem sayesinde, analizin yapıldığı dönemdeki mevcut durumun, tüm olumlu ve olumsuz yönleriyle, iç ve dış dinamiklerinde göz önünde bulundurulması ile ortaya çıkan resimdir.

Kökleri 1950 lere uzanmakla birlikte, akademik biçimini alması, 1970 ' lerde Stanfordda olmuştur. Kullanım alanı, şirket analizlerinden bireysel kariyer planlamaya kadar geniş bir yelpazedir.

GZFT analizi temelde iki işe yarar;

Anlamayı ve algılamayı kolaylaştırır. Kurumun ve onu çevreleyen ortamın tüm yönleriyle ve tüm çıplaklığıyla gözler önüne serilmesini sağlar.

İkincisi ise karar almayı kolaylaştırır. Mevcut durumun görülüp, kuruma ilişkin ileriye dönük adımların, daha sağlıklı, daha gerçekçi ve daha etkin atılmasını sağlar. Kurumun güçlü ve zayıf yönlerinin açığa çıkartıldığı bir tabloya kavuşulur. Böylece, güçlü yönler üzerinde yoğunlaşılır, zayıflıklar azaltılır, ortaya çıkan tehditlerin bertaraf edilmesinin yolları aranır, fırsatlardan en büyük ölçüde yararlanılmaya çalışılır.

GZFT analizi, stratejik bir alan geliştirilmesi aşamasında, sorun tanımlama ve çözüm oluşturulması aşamalarında, nicel verilerin yetersiz, bilgilerin kişilerin belleklerinde olduğu durumların analizinde kullanılır.

GZFT Analizini ilk olarak, HeinzWeilrich tarafından, "LongRangePlannig" de çıkan makalesinde ortaya atılmıştır. Makale hayli ilgi görmüş ve günümüzde de hala kullanılmaktadır (Hamidoğlu 2002).

Türkiye'de bazı akademisyenler, İngilizce'deki SWOT kelimesinin karşılığı olarak, GZFT yerine FÜTZ'ü kullanmaktadırlar. FÜTZ Fırsatlar (*Opportunities*), Üstünlükler (*Strenghts*), Tehditler (*Threats*) Zayıflıklar (*Weaknesses*), kelimelerin baş harflerinden meydana gelmektedir (Hamidoğlu 2002) GZFT Analizi çeşitli sektörlerde ve bilim dallarında stratejik planlama, pazarlama ve yönetim konularında farklı şekillerde araştırmacılar ve bilim adamları tarafından kullanılmıştır. Araştırmacılar GZFT analizini kendi çalışma alanlarına göre tanımlamış ve bu kavramı hakkında çeşitli açıklamalar yapmışlardır.

3.1.2. GZFT Analizi Kavramı ve Tanımları

GZFT analizi, stratejik yönetim, planlama, karar alma ve reklam, tanıtım, pazarlama sürecinin doğru yönetilmesinde en önemli aşama olarak değerlendirilebilir. GZFT analizi ile işletme ya da destinasyonun durum değerlendirmesi yapıp, işletme ya da yörenin vizyon ve misyonu belirlenmeli, ortak amaç, hedef i ilke ve değerler ortaya konulmalıdır.. GZFT analizi; bir ürünün rakiplerine göre avantajlarının ve dezavantajlarının tespit edilip, ürünle ilgili karşılaşılabileceği fırsatların ve tehditlerin önceden saptanarak stratejik planlamasında elde ettiği verileri kullanması yöntemidir (Kotler, Bowen ve Makens 1999). Bu bağlamda GZFT analizi ile ürünün, başarılı ve zayıf yanlarını tespit ederek, rakiplerinin avantajlı yönleri (fırsatları) ve tehditlerini arayarak, en iyi uygulamaya dönük fikirleri ortaya çıkabilecek, yeni fırsat ve tehditleri tespit etmeleri gerekmektedir (Thomson 1996).

GZFT analizi incelenen kuruluşun, tekniğin, sürecin veya durumun güçlü ve zayıf yönlerini belirlemekte ve dış çevreden kaynaklanan fırsat ve tehditleri saptamakta kullanılan bir tekniktir. Stratejik bir plan geliştirilmesi aşamasında, sorun tanımlama ve çözüm oluşturulması aşamalarında, nicel verilerin yetersiz, bilgilerin kişilerin belleklerinde olduğu durumların analizinde kullanılması öngörülmektedir. (Gürlek 2002)

Tablo-6 Swot Uygulama Yöntemi (Gürlek, 2002)

İÇ ANALİZ	DIŞ ANALİZ
<ul style="list-style-type: none"> • Kuruluşun, sistemin kaynak ve yeteneklerinin incelenerek güçlü ve zayıf yönlerin belirlenmesi • Genellikle kontrolümüz altında olabilen • Kıyaslama 	<ul style="list-style-type: none"> • Çevre etkenlerinin belirlenerek fırsat ve tehditlerin saptanması • Genellikle kontrolümüz dışında olan dış etkenler • Politik • Ekonomik • Sosyo-Kültürel • Teknolojik

GZFT analizi, çevresel etkilerin sınıflandırılması için kullanılacak bir analitik yöntemdir. Güçlü yanlar, zayıf yanlar, fırsatlar, tehditler olasılık/etki/önem

matrisleri gibi öznel/ niceliksel araçlarla kullanılabilir. Tüm paydaşların etkinliğe katılması önemlidir. Ancak sonuçları kısmen öznel olabilir (Taymaz 2002).

İşletme veya ürünün, fırsatlar karşısında sahip olduğu kaynakları ve olanakları, üstünlüklerini ve zayıflıklarını değerlendirirken, rakiplerine göre hangi yönü veya yönleriyle daha etkin ve verimli olabileceğini tespit etmeye çalışılması gerekli görülmektedir (Yükselen 1998).

GZFT analizi yapılmasının başlıca iki yararı vardır; İlk olarak, GZFT analizi yapılarak organizasyonun mevcut durumu tespit edilmeli, güçlü ve zayıf yönler ile fırsat ve tehdit unsurları ortaya konulmaya çalışılmalıdır. Bu anlamda bir mevcut durum analizidir. İkinci olarak ise; GZFT analizi, gelecekteki durumun ne olacağını tespit ve tahmin etmeye yarayan bir analiz tekniğidir. Bu nedenle gelecek durum analizi de denilebilir. Bu açıklamalar çerçevesinde GZFT analizi yakını ve uzağı görmeYİ sağlayan bir gözlük olarak algılanabilmektedir. İşletmelerin güçlü yönleri, aslında organizasyonun içerisindeki mevcut avantajlardır. Ancak bunlar işletmenin değil, müşterinin bakış açısından görülmelidir. Zayıf yönler, işletme içerisindeki mevcut dezavantajlardır. Fırsatlar, genellikle işletmenin dışarısındadır. Tesadüfen veya araştırma sonucu ortaya çıkmış olabilir. Önemli olan nokta, ortaya çıktığı anda fark edilmesidir. Fırsat işletme dışındaki uygun durumu anlatmaktadır ve daha büyük satış ve yüksek karlılık sağlar. Tehditler, bir organizasyon için bir fırsat diğeri için tehdit unsuru olabilir. İşletmelerin çevresinde tehditler her an mevcuttur. Eğer yeterince erken fark edilirse fırsat haline dönüştürülebilir.(Gökçe, 2006) Dulupcu'ya (1995) göre; stratejik planın yapılabilmesi için organizasyonların şuan ki durumları ile gelecekteki görünümünün bilinmesi gerekmektedir. Bu bilgi stratejik planlamada GZFT analizi ile yerinden ve katılımcılık sağlanarak elde edilebilmektedir. Bir başka deyişle GZFT analizi, stratejik planlamanın ilk aşaması olan“biz neyiz?” sorusuna yanıt aramakta ve bu sorunun yanıtı, yine organizasyon tarafından verilmektedir. Ayrıca GZFT analizi katılımcı olması dolayısıyla, yerinde durumu saptayarak verimlilik sağlamaktadır.

Sahillioğlu'na (1998) göre; GZFT analizi, organizasyonların yakından incelenebilmesi için son derece faydalı bir yöntemdir. Bu yöntem, yöneticilerin her an yapabilecekleri bir işlemdir. GZFT analizi'nin amacı, güçlü yönleri ortaya çıkarırken zayıf tarafları da düzeltmek için gereken örgütsel davranışları tanımlamaktır. GZFT (SWOT) kısaltmasının bileşenleri aşağıdaki gibidir:

Strengths (Güçlü Yönler) – İyi yapılanlar nelerdir?

Weaknesses (Zayıf Yönler) – Geliştirilmesi gerekenler nelerdir?

Opportunities (Fırsatlar) – Performans nasıl artırılabilir?

Threats (Tehditler) – Neler organizasyon için risk unsuru olabilir?

Sahillioğlu (1998); GZFT analizini yalnızca tanım olarak ele almamış aynı zamanda GZFT analizi yapılırken bazı kurallara da uyulması gerektiğini ve bu kuralları da şöyle sıralamıştır;

- Analiz yapılırken, olaylara hem objektif hem de özeleştirisel şekilde yaklaşılmalıdır.
- Yapılabilecek bir şeylerin olduğu olgular üzerinde düşünülmelidir. Çoğu zaman bu, mevcut imkanlar kapsamında gerçekleştirilmesi muhtemel aksiyonlar olmalıdır.
- İçinde bulunulan sektör bir bütün olarak ele almak, bir yörenin hangi kulvarda daha başarılı olacağı konusunda bir fikir oluşturması açısından isabetli olacaktır.
- GZFT analizini organizasyonda yönetim seviyesinde yer alan her şahsın ayrı ayrı görüşlerini alarak ve bu görüşlerden ortak bir noktaya vararak yürütmek oyunun kuralı olmalıdır.

Azabağaoğlu ve diğerlerine (2001) göre; SWOT analizinin SW kısmı kuruluşun veya yörenin iç bünyesine ilişkin güçlü ve zayıf yönlerini göstermekte olup, ürün yönetimi, insan kaynakları yönetimi gibi işlerin doğru yapılması ile ilgilidir. Analizin bu bölümünün, kuruluşu veya yöreyi dışardan etkileyen OT, yani fırsatlar ve tehditlerle bağlantılı ve uyumlu olması gerekir. Örneğin, güçlü yönleri fazla olan bir kuruluş veya yörenin ürünleri piyasada müşteriler tarafından talep görmüyorsa bu bağlantı sağlanmamış demektir. Sektörün veya yörenin içinde bulunduğu koşullar ve uygulanan pazarlama programları GZFT analizi ile değerlendirilmiş ve se yörenin gelecekteki performansı ortaya konmaya çalışılmıştır. Ayrıca performansı etkileyecek strateji seçimlerine baz olan çerçeve belirlenmiştir.

3.1.3. Turizm ve Bölgesel GZFT Analizi

Bir bölgenin turistik bir destinasyon olarak turizm piyasasına sunulmadan önce yörenin kapsamlı bir turizm planının yapılması(Soykan, 2003), bölgenin ve halkın öncelik ve ihtiyaçlarının belirlenmesi, bölgenin çevre bakımından kapasite sınırlarının

(insan ve fiziki çevre olarak) dikkate alınması gerekmektedir(Butler, 2002). Bölgenin şu anda içinde bulunduğu durum, mevcut kaynakların doğru değerlendirilip değerlendirilmediği, diğer destinasyonlarla rekabet gücü, turizm sektörü içinde iç ve dış pazarlardaki konumu, iç ve dış tehditlerin bölgeyi ne kadar etkilediği ve etkileyebileceği gibi değerlendirmelerin yapılabildiği en etkili yöntemlerden biridir.

GZFT Analizi, bir işletmenin ya da bölgenin kendi kuvvetli ve zayıf yönlerinin rekabete karşı belirlenmesi ile pazarda oluşan fırsat ve tehditlerin analiz faaliyetini içermektedir. Turizm pazarlamasında strateji geliştirme ise başlıca dört aşamadan oluşmaktadır. Bu aşama süreci ilk olarak; pazarın bölümlendirilmesi yani potansiyel hedef kitlelerin ve ilgili bölgelerin belirlenmesinden, ikinci olarak bilhassa rekabet ve çevreden oluşan kısıtların saptanmasından daha sonra turizm pazarlama amaçlarının tespit edilmesinden ve son olarak pazarlamaya ayrılan kaynakların dağıtımından oluşmaktadır.

3.2. METODOLOJİ

Araştırmada öncelikle Ayvalık ve çevresinin turizm potansiyeline yönelik araştırmalar ile ilgili kaynak taraması yapılmıştır. Daha sonra, Bölgenin sahip olduğu fakat kullanılmayan doğal ve kültürel turizm alanındaki kaynakları ve özellikleri farklı turizm çeşitleri açısından bir araya getirilmiş ve değerlendirilmiştir. Literatür taraması ve alan araştırmasının sentezlenmesiyle bölgenin ve yakın çevresinin turizm potansiyeli ve GZFT analizi ortaya konulmuş ve bu potansiyeli hayata geçirme ve geliştirme üzerine öneriler sunulmuştur.

Araştırma, yerel destinasyonlarda turistik potansiyel analizi ve GZFT analizi kapsamında şekillenmiştir. Literatür taraması ve alan araştırmasından elde edilen veriler konuyu şekillendirmiştir. Bu veriler doğrultusunda araştırmaya yön veren konular şu şekilde sıralanabilir;

- Öncelikle turizm potansiyelinin tespitini niçin önemli olduğu ve nasıl yapılması gerektiği konusunda literatür taraması yapılmış ve elde edilen veriler doğrultusunda araştırmanın konusu şekillenmiştir.
- Yerel destinasyonlarda turizm potansiyelini belirlemede GZFT analizi tekniği kullanılacağından GZFT analizi kavramı ve tanımları üzerinde durulmuş ve turistik destinasyonların turizm potansiyeli belirlenirken nasıl kullanılması gerektiği hakkında yapılan literatür taramasından elde edilen bilgiler

doğrultusunda araştırmanın yöntemi, kapsamı ve sınırları belirlenmeye çalışılmıştır.

- Daha sonra araştırmada örneklem olarak belirlenen Balıkesir'in Ayvalık ilçesinin, mevcut turizm verileri hakkında elde edilen veriler ortaya konularak, yöre turizminin mevcut durum değerlendirmesi yapılmıştır.
- Araştırmanın en önemli kısmını birincil verilerden elde edilen sonuçların yer aldığı bölüm oluşturmaktadır. Bu bölümde anket, katılımcı gözlem ile elde edilen birincil veriler ile Ayvalık ve çevresinin GZFT matrisi çıkarılmıştır. Araştırma kapsamına alınan konuların bir kısmı daha önce benzer ya da ilgili çalışmalara dayandırılırken, diğer bölümler birincil verilerden elde edilen sonuçlardan oluşturulmuştur.

Bu çalışmanın temel amacı; Balıkesir ilinin Ayvalık sınırları içerisinde turizmin sürdürülebilir kalkınma ilkelerine uygun şekilde birincil ve ikincil verilerden yararlanarak durum analizinin ve GZFT analizinin yapılması ve bu bağlamda öneriler ve yürütülebilir projeler geliştirmektir. Çalışmanın teorik içeriğinde yerel turizm potansiyelinin tespitinin önemi, GZFT analizi, yerel destinasyonlarda turizm potansiyelinin belirlenmesinde GZFT analizi kavramı, Ayvalık ve çevresinin yöresel özellikleri ve mevcut turizm potansiyeli konularına açıklık getirilmeye çalışılmıştır. Çalışmanın alan araştırması sürecinde edinilen bulgulara dayalı olarak, Ayvalık ve çevresinin turizm potansiyelinin güçlü, zayıf yönleri, gelecek ile ilgili fırsat ve tehditlerinin tespiti için çalışılmıştır. Çalışma tamamlanmadan önce son olarak, elde edilen bulgulara dayalı olarak, Ayvalık ve çevresinin GZFT matrisi belirlenmiş, Bölgenin sürdürülebilir turizm gelişimi için öneri ve projeler ortaya konmuştur.

Bu çalışmaya başlamadan önce ve çalışma esnasında Ayvalık ve çevresi ile ilgili literatür taraması yapılmış, tarihi, doğal, kültürel varlıklarla ilgili bilgiler toplanmıştır. Bölgede turizm konusunda etkili olan kişilerle (Belediye çalışanları, turistik işletme yöneticileri, sektör paydaşları) görüşmeler yapılarak veriler elde edilmeye çalışılmıştır. Bölgede gezilirken (katılımcı gözlem) konuya ilgi duyan kişilerle de mülakatlar yapılmıştır. Ayrıca bölgede turizm konusunda söz sahibi iç ve dış uzmanların katıldığı merkezi grup tartışmaları yapılarak nitel kalitatif verilere ulaşılmaya çalışılmıştır. Kısaca kalitatif verilere ulaşabilmek için önceden belirlenmiş veya araştırma sırasında karşılaşılan ve konuya ilgi duyan herkesten nitel veriler toplanmaya çalışılmıştır.

Araştırmada temel olarak kullanılan ikincil veriler basılı yayınlardan ve internetten elde edilmiştir. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Devlet İstatistik Enstitüsü, Devlet Planlama Teşkilatı, Balıkesir valiliği web sayfası, Balıkesir Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü gibi resmi kurum ve kuruluşlardan elde edilen basılı yayınlar yanında, basılmış kitaplar ve resmi internet sitelerinden gerekli olan bazı yayınlar ve istatistiksel veriler ikincil veri olarak derlenmiştir. Sciencedirect, Ebsco-Host, Proquest, gibi on-line hizmet veren kütüphane siteleri sayesinde, konuya ilişkin bilgilerin yer aldığı dergiler, makaleler, gazete ve televizyon haberleri taranarak bir veri bankası oluşturulmuş ve ikincil veri kaynağı olarak bu bilgilerden yararlanılmıştır. Yüksek Öğretim Kurumu resmi web sitesinde tez taraması yapılmış ve fayda sağlayacağı düşünülen tezler ve YÖK kütüphanesinin de incelenip faydalı olan kısımlar ikincil veri olarak kullanılmıştır.

Araştırmada literatür tarama için ikincil veri, GZFT Analizi için birincil ve ikincil verilerden yararlanılmıştır. Birincil veri toplamada iki farklı yöntem kullanılmıştır. Nitel (kalitatif) araştırma yöntemleri, alan araştırmasında nicel (kantitatif) yöntemlerden elde edilmeyen verilere ulaşmak amacıyla, “mülakat ve katılımcı gözlem” şeklinde uygulanmıştır. Araştırmanın nitel (kalitatif) araştırma yöntemlerinin uygulanmasında “olasılık dışı örnekleme” yöntemleri kullanılmıştır. Burada nicel yöntemlerde olduğu gibi her bir örneklemin eşit ya da aynı kabul edilmesi fikri yerine, önceden belirlenmiş ya da araştırma sırasında ilgili olduğu anlaşılan kişilere göre örnekleme belirleme mantığı kullanılmıştır. Örneklemin önceden belirlenmesi ya da belirli kişilerin örnek olarak araştırmaya dahil edilmesi, olasılık dışı örnekleme yönteminin kullanılma sebepleridir (Gökçe, 2006). Nitel araştırma yöntemleri içerisinde katılımcı gözlem ve mülakatlarda daha önceden belirlenmiş veya çalışma sırasında araştırmaya dahil edilen belli kişileri kapsamıştır. Bu kapsamdaki örnekler “kolayda (convenience) örnekleme” yöntemi ile belirlenmiştir. Araştırma analizinde kullanılacak veri için Ayvalık belediyesi üst ve orta düzey çalışanları ve bölgedeki turizm sektör paydaşlarından oluşan örnekleme ekte sunulan açık uçlu sorulardan oluşan anket cevaplandırılmıştır.

3.3. ÇALIŞMANIN ANALİZ SONUÇLARI VE GZFT ANALİZİ

Araştırmanın ilk sorusu olan “Ayvalık ve çevresi uluslararası turizm sektörünün gelişmesine uygun bir destinasyon olarak değerlendirilebilir mi?” şeklindeki soruya katılımcıların % 90’ ı (20 katılımcıdan 18’i) olumlu yanıt

vermişlerdir. Ankete katılan tüm katılımcılar tarafından Ayvalık , turizm sektörünün gelişmesine uygun bir potansiyele sahip görülmektedir. Bazı yanıtlar şu şekildedir,

“Kültür ve Tarih turizmine önem verilir, ve sezon yaz aylarıyla kısıtlı kalmaktan kurtarılırsa uluslar arası bir destinasyon olabilir.”

“Eğer yeterli bir tanıtım yapılabilirse olabilir. Ayvalık ve çevresi basın ve yayın organları yardımıyla daha iyi tanıtılmalıdır.”

“Ayvalık ve çevresi, yerel yönetimlerin gerekli alt yapı ve turizme yönelik çalışmaları ile uluslar arası turizm potansiyeline sahip bir bölgedir.”

“Ayvalık sınırları içerisinde bulunan Cunda Adası ve diğer 22 ada, ve bu adalar üzerindeki tarihi varlıkların değerlendirilmesiyle uluslar arası turizmde pay alabileceğini düşünüyorum.”

“Turizme yönelik gerekli ve yeterli yatırımlar yapılmadığı için uygun olmadığı kanısındayım.”

“Alt yapı sorunu, Son yıllarda alınan göç, Halkın bilinçsizliği gibi nedenlerin turizmin gelişimini engellediğini düşünüyorum.”

“Farklı bakış açılarıyla olumlu ya da olumsuz olarak değerlendirilebilir.”

İkinci soru olan *“Sizce Ayvalık ve çevresi uluslararası turizm talebine yönelik potansiyelini yeterince değerlendirebiliyor mu? Yani çekebildiği kadar turist çekiyor mu? Hayır ise niçin?”* Sorusunda yanıtlar ise büyük bir çoğunlukla *“Hayır”* yani genel olarak olumsuz çıkmıştır. Nedenleri de içeren bazı yanıtlar aşağıdaki gibidir;

“Gerek yurt içi gerek yurtdışı turistlerin ulaşımı için zor bir destinasyon olduğunu düşünüyorum.”

“Uluslar arası en yakın havaalanı olan İzmir ‘e olan uzaklık turistlerin çeşme, Kuşadası gibi daha yakın bölgeleri tercih etmesine neden olmakta ve Ayvalık yeteri kadar tercih edilmemektedir.”

“Deniz yolu ulaşımının olmaması Ayvalık için büyük bir dezavantajdır.” *“Ayvalık yeteri kadar gelişmemiştir. Halkın bilinçli olmadığını söyleyebilirim.”*

“Konaklama tesislerinin yeterli düzeyde ve kalitede olmayışı potansiyelin altında kalınmasında önemli bir etkendir.”

“Yerel yöneticiler Turizmle yeteri kadar ilgilenmedikleri sürece çok zor.”

“Hayır, Ayvalık sahip olduğu tarihi ve doğal varlıkları gerektiği gibi kullanarak pazarlayamadığı için yeteri kadar turist çekemiyor.”

“Sivil Toplum Kuruluşları, basın, yayın organları, Ayvalık'ta bulunmuş ve bundan sonra ziyaret edecek olan tanınmış kişiler tarafından da kentin tanıtımının yapılması gerektiğini düşünüyorum.”

“Ayvalık'ın sahip olduğu imajın değiştirilmesi gereklidir. Ayvalık sadece zeytin ve Zeytinyağı ile tanınan bir tarım kenti değildir. Tarihi ve doğal güzellikler ön plana çıkarılmalıdır.”

Üçüncü soru olarak yöneltilen ayvalık'ın güçlü ve zayıf yönlerinin neler olduğuna ilişkin belirtilen görüşlerden bazıları ise şu şekildedir.

“Doğal güzellikleri, yaşayan kültürü, iklim koşulları, su altı güzellikleri güçlü yanlardır.”

“Halkın eğitim yönünden zayıf olması, turizm için kalifiye eleman yetişmemesi ve bu konuda çaba gösterilmemesi zayıflıktır.”

Literatür taraması, gözlem ve mülakat sonrasında elde edilen veriler ışığı altında aşağıdaki GZFT analiz tablosu hazırlanmıştır. Sonuç olarak; uygulanan nitel (kalitatif) yöntemlerle elde edilen verilere, literatür tarama ve konuya ilişkin ikincil verilerden elde edilen veriler eklendiğinde konunun açıklanmasının daha kolay, geçerli ve güvenilir olacağı düşünülmüştür. Yanıtlardan Belediye'nin bölge turizmindeki rolü ve etkinliği için güçlü ve zayıf yönler ile Bornova Bölgesi'nin turizm potansiyeli için güçlü ve zayıf yönlerin ayrı belirlendiği anlaşılmış bu yüzden bu maddeler ayrı olarak tablolandırılmıştır.

3.3.1. Literatür Taramasına Göre Bölgenin Swot Analizi

Ayvalık ve çevresi ile ilgili yapılan araştırmalar sonucunda, bölgenin coğrafi özellikleri, sahip olduğu doğal ve tarihi varlıklar, ulaşım, eğitim, nüfus ile ilgili özellikleri göz önünde bulundurularak, bölgenin sahip olduğu değerler saptanmış ve güçlü yönler ortaya konmuştur. Yine aynı şekilde, bölgeyle ilgili olumsuz durumlar, turizmin gelişmesinde kısıt olarak değerlendirilmiş ve zayıf yönler ortaya çıkmıştır. Bütün bu bilgiler doğrultusunda, bölge için fırsat ve tehdit unsuru olabilecek konularda maddeler halinde, aşağıdaki belirtilmiştir.

Bölgenin Güçlü Yönleri (Strengths)

- Tarih, kültür, doğa turizminin gelişimine uygun kaynakların varlığı
- Eko turizm amaçlı kullanılabilir özelliklere sahip milli tabiat parkı
- Edremit havaalanına 40 km uzaklıkta olması
- Yunanistan'ın Ayvalık'a yakın olan Midilli Adası'na günlük vapur seferlerinin olması
- Yazın batıdan esen imbat rüzgarı Akdeniz ikliminin hakim olduğu bölgede bunaltıcı sıcakları önler.
- Şeytan Sofrası ve diğer doğal koylar, tepeler ile deniz ve ormanın buluştuğu doğal güzellikler açısından zengindir.
- Kültür turizminin gelişmesi açısından önemli olan eski Rum evleri, kilise ve manastırlar bölgede yer almaktadır.
- Kıyı ve deniz turizmi bölgede çok gelişmiştir; özellikle Sarımsaklı ve Cunda Adası'nda güzel plajlar bulunmaktadır.
- Ayvalık, geniş yemek kültürüyle de tanınmaktadır; zeytinyağlı mezeleri, otları ve deniz mahsulleri bunların başlıcalarıdır.
- Cunda Adası ve Ayvalıktaki dar sokaklar, kentin tarihi dokusunu yansıtmaktadır
- Bölgede dalış eğitimi için uygun koyların varlığı, Rüzgarların bol olması yelken sporuna uygun koşullar sağlamaktadır.
- Bölge halkı ve işletmeciler gelen ziyaretçilere karşı oldukça misafirperverdir.
- Oksijen ve iyottan zengin bir bölge olmasından dolayı kalitesi yüksek olan zeytin ve zeytinyağı bölgenin tanıtılmasında büyük önem taşımaktadır.
- Son yıllarda turizmin gelişmesi için halkın desteğinin artması
- Coğrafi konum açısından güneydeki turizm bölgelerine göre İstanbul, İzmir gibi büyük şehirlere yakın oluşu
- Bölgenin Kuzeyinde yer alan kuzdağları.

Bölgenin Zayıf Yönleri (Weakness)

- Alt yapı eksikliği
- Turistik işletmelerin beklentiyi karşılayacak düzeyde gelişmemiş olması
- 5 yıldızlı tesislerin eksikliği
- Turizm açısından bölgede yeterince girişimci bulunmaması

- Turizme yönlendirilebilecek kalifiye , eğitimli işgücünün eksikliği
- Kısa sezon, mevsimlik işçi anlayışı, kaliteli hizmet sunulmasındaki sıkıntı
- Bölge halkının yerel kültürünü yeterince tanımıyor oluşu ve yabancılaşma
- Yelken, dalış, sörf gibi sporlara gereken önemin verilmemesi
- Reklam ve tanıtım eksiklikleri
- Çevreyi koruma bilincinin olmaması Ayvalık ve Cunda Adası'nda sezonda otopark problemi yaşanması
- En yakın körfez havaalanının yurt içi ve yurtdışı uçuşlara uygun olduğu halde yeteri kadar aktif olmayışı

Fırsatlar (Opportunities)

- Türkiye ve Dünya turizmi açısından büyük potansiyele sahip çok yönlü turizm yapılabilecek bir destinasyon olması
- Bölgedeki tabiat parkı alanının varlığı sayesinde, gelecekte kötü yapılaşma tehdidiyle karşılaşmayacak olması, açık alanların fazlalığı
- Turizmin öneminin her geçen gün daha büyük bir kitle tarafından kabul edilmesi
- İnsanların kitle turizminin yarattığı sıkıntıdan uzaklaşmak istemesi, münferit tatil programları yamaya başlaması
- Yedi yıldır her yıl Kasım ayında düzenlenen Zeytin Hasat Şenliği sayesinde zeytin ve zeytinyağının tanıtılması
- Sekiz yıldır düzenlenen Kültür Günleri kapsamındaki çeşitli etkinliklerin bölgenin sosyal gelişimine katkıda bulunması
- Cunda Müzik günleri kapsamında etkinlikler düzenlenmesi
- Deniz canlılarının bir çok bölgeden daha çeşitli olması ve mercan kayalıkları sayesinde dalış sporuna uygun koyların oluşu
- Yunanistan'ın Midilli Adası'na feribotla yaklaşık 1 saatlik mesafede olması sayesinde gününbirlik tura uygunluğu
- Doğal güzelliklerin bolluğu
- Kültür turizmine uygunluğu
- Deniz turizmine uygun olması
- Yörede bir kültür olarak yaşatılan Girit mutfağının geniş ve deniz mahsülleri açısından zengin olması

Tehditler (Thereats)

- Son yıllarda giderek artan deniz kirliliği
- Yerleşim bölgelerindeki alt yapı yetersizliğinin neden olduğu çevre kirliliği
- Doğa ve kültür turizmine gereken önemin verilmemesi sadece kıyı turizmine verilen önem sebebiyle sezonun yaz ayları ile kısıtlı kalması
- Yunan Adalarına vizesiz geçiş
- Bölgenin tanıtımı konusundaki eksiklerin giderilmesi ve büyük tesislerin kurulabilmesi için büyük yatırımların yapılmaması
- Tarihi ve kültürel varlıkların korunmaması ve restorasyon için kaynak bulunamaması
- Orman yangınları için rüzgarların etkili olması ve bölgeyi tehdit etmesi
- Ayvalık'ın turistik imajının doğru oluşturulmaması

3.3.2. Anket Sonuçlarına Göre Bölgenin GZFT Analizi

Aşağıdaki tabloda, Ayvalık Bölgesi genelinde, Turizm alanında, kamu ve özel sektörde görev yapan yöneticiler, turizm eğitimi konusunda profesyonel eğitim veren kurum çalışanları ve ziyaretçiler ile yapılan anket çalışması sonucu bölgenin güçlü ve zayıf yönleri ortaya konulmuştur. Yine gözlemci ve katılımcılar yardımıyla bölge için fırsat ve tehdit unsuru olarak değerlendirilen konu ve durumlarda maddeler şeklinde sıralanmıştır.

Güçlü Yönler

- Doğal Kaynak Değerleri
- Tabiat Parkı ilan edilmesiyle doğanın fazla tahrip olmaması
- Tarihi ve Kültürel Kaynak Değerleri
- Yöre halkının sahip oldukları kültürü ve yaşam tarzını devam ettirmesi
- Su Altı Zenginlikleri
- Alternatif turizm için uygun fiziksel koşullar
- Rüzgar sörfü, yamaç paraşütü gibi doğa sporlarına uygun alanların varlığı
- Yunan Adalarına olan yakınlığı ve iyi ilişkileri
- Halkın Turizmin gelişimine destek vermesi
- Son yıllarda artan Turizm eğitim programları
- İklim, düşük nem oranı
- İstanbul, İzmir gibi büyük şehirlere yakın oluşu

Zayıf Yönler

- Uluslararası havaalanına uzaklığı
- Deniz yolu ulaşımındaki kısıt, Liman olmayışı
- Konaklama tesislerinin yetersiz oluşu, beklenti düzeyinin altında kalması
- Yerel yöneticilerin Turizmde yeteri kadar önem vermemesi
- Alt yapı eksikliği
- Bölge halkının yerel kültürünü yeterince tanımıyor oluşu ve yabancılaşma
- Sivil toplum kuruluşlarının zayıflığı
- Turizm alanındaki girişimci azlığı
- Turizmde yönlendirilecek kalifiye, eğitimli iş gücünün eksikliği
- Kısa sezon yüzünden turizmin mevsimlik iş olarak değerlendirilmesi
- En yakın körfez havaalanının uygun olduğu halde aktif kullanılmayışı

Fırsatlar

- Doğal ve tarihi varlıklar, Restorasyonu yapılan tarihi değerler, Mercan kayalıkları
- Milli park ilan edilen alanlarının fazla oluşu ve yapılaşmanın önlenmesi
- Kitle turizminin yarattığı sıkıntılardan uzaklaşmak isteyen turistler için cazibe merkezi olma potansiyeli
- Bölgenin çok yönlü turizm yapılabilecek kapasiteye sahip olması
- 7 yıldır düzenlenen zeytin hasat şenliği

Tehditler

- Son yıllarda giderek artan deniz kirliliği
- Alt yapı eksikliğinin neden olduğu çevre kirliliği
- Göç
- İkinci ve üçüncü konut alanlarının baskın oluşu
- Düzensiz kentsel yapılaşma
- Gelişigüzel yapılan tekne turları
- Yerel halkın turizmi fırsat olarak değerlendirmemesi, benimsememesi
- Bölgenin turistik imajının yoksunluğu

3.3.3. Literatür Taraması ve Alan araştırması Sonuçlarına Göre

GZFT Analizi

Aşağıdaki tabloda, belge, kitap, makale ve web sayfalarından edinilen bilgiler doğrultusunda hazırlanan GZFT analizi ile Alan araştırması, gözlem ve katılımcıların yardımıyla hazırlanan GZFT analizinin birleştirilerek, iki çalışmanın tutarlılığını ölçmek üzere hazırlanmış bir GZFT analizi yer almaktadır.

Bölgenin Güçlü Yönleri (Strengths)

- Tarih, kültür, doğa turizminin gelişimine uygun kaynakların varlığı
- Eko turizm amaçlı kullanılabilecek özelliklere sahip milli tabiat parkı
- Tabiat Parkı ilan edilmesiyle doğanın fazla tahrip olmaması
- Tarihi ve Kültürel Kaynak Değerleri
- Edremit havaalanına 40 km uzaklıkta olması
- Yunanistan'ın Türkiye'ye en yakın adalarından biri olan Midilli Adası'na çok yakın olması ve günlük vapur seferlerinin olması
- Akdeniz ikliminin hakim olması ve yazın batıdan esen imbat rüzgarının bunaltıcı sıcakları önlemektedir
- Ayvalık; Şeytan Sofrası, Çataltepe, ortunç gibi deniz ve ormanın bulunduğu doğal güzellikler açısından zengindir
- Kültür turizmi için önemli yeri olan eski Rum evleri, kilise ve manastırlar bölgede yer almaktadır
- Deniz turizmde bölgede gelişmiştir; özellikle Sarımsaklı ve Cunda Adası'nda güzel plajlar bulunmaktadır
- Ayvalık, yemek kültürüyle de tanınmaktadır; zeytinyağlı mezeleri, otları ve deniz mahsulleri bunların başlıcalarıdır
- Cunda Adası ve Ayvalık'ın merkezindeki rum mimarisine özgü dar sokakları, kentin tarihi dokusunu yansıtmaktadır .
- Bölgede dalış sporuna uygun koyların bulunması , Rüzgarların bol olması yelken sporuna uygun koşullar sağlamaktadır
- Bölge halkının ve esnafının misafirperver tavrı, bu konuda bilinçli olması Zeytin yetiştirilmesi ve zeytinyağı bölgenin tanıtılmasında büyük önem taşımaktadır
- Son yıllarda turizmin gelişmesi için halkın desteğinin artması

- Coğrafi konum açısından güneydeki turizm bölgelerine göre İstanbul, İzmir gibi büyük şehirlere yakın oluşu
- Bölgenin Kuzeyinde yer alan kaz dağları sayesinde yazın düşük nem
- Yöre halkının sahip oldukları kültürü ve yaşam tarzını devam ettirmesi
- Su Altı Zenginlikleri
- Alternatif turizm için uygun fiziksel koşullar
- Rüzgar sörfü, yamaç paraşütü gibi doğa sporlarına uygun alanların varlığı
- Yunan Adalarına olan yakınlığı ve iyi ilişkileri
- Halkın Turizmin gelişimine destek vermesi
- Son yıllarda artan Turizm programları
- İklim, düşük nem oranı
- eğitim

Bölgenin Zayıf Yönleri (Weakness)

- Alt yapı eksikliği
- Turistik işletmelerin beklentiyi karşılayacak düzeyde gelişmemiş olması
- 5 yıldızlı tesislerin eksikliği
- Turizm açısından bölgede yeterince girişimci bulunmaması
- Yerel yöneticilerin Turizme yeteri kadar önem vermemesi
- Tanıtım ve azarlamadaki eksiklik
- Turizme yönlendirilebilecek kalifiye, eğitilmiş işgücünün eksikliği
- Kısa sezon, mevsimlik işçi anlayışı, kaliteli hizmet sunulmasındaki sıkıntı
- Bölge halkının yerel kültürünü yeterince tanımıyor oluşu ve yabancılaşma
- Yelken, dalış , sörf gibi sporlara gereken önemin verilmemesi
- Çevreyi koruma bilincinin olmaması Ayvalık ve Cunda Adası'nda sezonda otopark problemi yaşanması
- En yakın körfez havaalanının yurt içi ve yurtdışı uçuşlara uygun olduğu halde yeteri kadar aktif olmayışı
- Uluslararası havaalanına uzaklığı
- Deniz yolu ulaşımındaki kısıt, Liman olmayışı
- Sivil toplum kuruluşlarının zayıflığı
- Turizm alanındaki girişimci azlığı

- Turizme yönlendirilecek kalifiye, eğitimli iş gücünün eksikliği
- Kısa sezon yüzünden turizmin mevsimlik iş olarak değerlendirilmesi
- En yakın körfez havaalanının uygun olduğu halde aktif kullanılmayışı

Tehditler (Thereats)

- Son yıllarda giderek artan deniz kirliliği
- Alt yapı yatırımlarının bitirilmemiş olması ve alt yapı çalışmalarının özellikle yaz aylarında yapılması
- Yerleşim bölgelerindeki alt yapı yetersizliğinin neden olduğu çevre kirliliği
- Doğa ve kültür turizmine gereken önemin verilmemesi
- sadece kıyı turizmine verilen önem sebebiyle sezonun yaz ayları ile kısıtlı kalması
- Yunan Adalarına vizesiz geçiş
- Bölgenin yeterli tanıtımının yapılması ve donanımlı tesislerin kurulabilmesi için büyük yatırımların yapılmaması
- Kilise, Şapel ve manastırların gerektiği gibi korunmaması ve restorasyon için kaynak bulunamaması
- Orman yangınlarının, bölgedeki sürekli rüzgarla etkili olması ve bölgeyi tehdit etmesi
- Ayvalık'ın turistik imajının doğru oluşturulmaması
- Alt yapı eksikliğinin neden olduğu çevre kirliliği
- Göç
- İkinci ve üçüncü konut alanlarının baskın oluşu
- Düzensiz kentsel yapılaşma
- Gelişigüzel yapılan tekne turları
- Yerel halkın turizmi fırsat olarak değerlendirmesi, benimsememesi

Fırsatlar (Opportunities)

- Türkiye ve Dünya turizmi açısından büyük potansiyele sahip çok yönlü turizm yapılabilecek bir destinasyon olması
- Bölgedeki tabiat parkı alanının varlığı sayesinde, gelecekte kötü yapılaşma tehdidiyle karşılaşmayacak olması, açık alanların fazlalığı

- Turizmin öneminin her geçen gün daha büyük bir kitle tarafından kabul edilmesi
- İnsanların kitle turizminin yarattığı sıkıntıdan uzaklaşmak istemesi, münferit tatil programları yamaya başlaması
- Yedi yıldır her yıl Kasım ayında düzenlenen Zeytin Hasat Şenliği sayesinde zeytin ve zeytinyağının tanıtılması
- Sekiz yıldır düzenlenen Kültür Günleri kapsamındaki çeşitli etkinliklerin bölgenin sosyal gelişimine katkıda bulunması
- Cunda Müzik günleri kapsamında etkinlikler düzenlenmesi
- Deniz canlılarının bir çok bölgeden daha çeşitli olması ve mercan kayalıkları sayesinde dalış sporuna uygun koyların oluşu
- Yunanistan'ın Midilli Adası'na feribotla yaklaşık 1 saatlik mesafede olması sayesinde günübirlik tura uygunluğu
- Doğal güzelliklerin bolluğu
- Kültür turizmine uygunluğu
- Deniz turizmine uygun olması
- Yörede bir kültür olarak yaşatılan Girit mutfağının geniş ve deniz mahsülleri açısından zengin olması
- Doğal ve tarihi varlıklar, Restorasyonu yapılan tarihi değerler, Mercan kayalıkları
- Milli park ilan edilen alanlarının fazla oluşu ve yapılaşmanın önlenmesi
- Kitle turizminin yarattığı sıkıntılardan uzaklaşmak isteyen turistler için cazibe merkezi olma potansiyeli
- Bölgenin çok yönlü turizm yapılabilecek kapasiteye sahip olması
- 7 yıldır düzenlenen zeytin hasat şenliği

3.4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Turizm, dünyada ve Türkiye de hızla gelişen bir sektördür. Sektörün hızlı gelişmesi, beraberinde rekabeti getirmektedir. Günümüzde bütün destinasyonlar arasında her yıl artarak devam eden bu rekabet, sektörün hizmet kalitesinin artmasına yardımcı olurken, endüstri içerisinde yer alan bölge ve alt sektörler de dahil olmak üzere bütün bölge ve işletmeleri ilgilendiren ve gün geçtikçe zorlaştıran bir faktör olmaktadır. Rekabetin artmasıyla beraber, hizmet satın alan yerli ve yabancı ziyaretçilerin de beklentileri her geçen gün artmaktadır. Sektörde başarılı olmak ve pazar payından pay alarak sürekliliğini sağlamak isteyen bölge ve destinasyonlar, uygun stratejiler geliştirmeli, doğru planlama ile bunları hayata geçirmelidir.

Destinasyon rekabetinde yarışan bölgelerin turizm alanındaki güçlü yönlerini ve fırsatlarını değerlendirmelerinde ki olanakları farklı unsurlar belirlemektedir. Bunlar; başta coğrafi özellikler, doğal kaynaklar, tarihi ve kültürel varlıklar, iklim olmak üzere sıralanmaktadır. Bu fırsatlar, uygun stratejiler doğrultusunda değerlendirildiğinde turizm pazarı içinde önemli yer edinmek mümkün olabilmektedir. Bu bağlamda, bu araştırmanın ana amacı olan Ayvalık ve çevresindeki turizm potansiyelinin yeterli değerlendirilmemesine özgü sorun dikkati çekmiştir. Yapılan ikincil araştırmalar, literatür taraması, medya haberleri ve konuya dair başka çalışmalar sonucunda belirlenen saptamaya göre; Ayvalık ve çevresi olarak sınırlandırabileceğimiz ve tanımlayabileceğimiz destinasyon bölgesi, turizm alanında başarılı olmak için bir çok kaynağa sahipken, mevcut eksiklikler, uygulama boşlukları, ve diğer pazarlama / yönetim gerekliliklerinin yeine getirilememesi gibi nedenlerden dolayı, turizm sektöründe iç ve dış pazardan hak ettiği payı alamamaktadır. Bu sorunun çözümü için öncelikle, bölge için halihazırdaki durumun tesbiti ve GZFT analizi gerekmektedir, bununla birlikte bölgeye yönelik kısa, orta ve uzun vadedeki turizm sektörü gelişim hedeflerin, n belirlenerek, doğru stratejilerle bir yol haritası çizilmesi ve bu bağlamda misyon, vizyon ve hedeflerin belirlenmesi önerilmektedir.

Yapılan çalışmada, Ayvalık turizminin mevcut durum tespiti yapılmış, turizm potansiyelinin güçlü ve zayıf yönleri ile gelecek fırsat ve tehditleri belirlenmiştir. Dünyadaki turizm sektörü ile ilgili gelişmeler ve eğilimler göz önüne alındığında; çeşitli ülkelerde yapılan araştırmaların sonuçlarından, sürdürülebilir

turizme ilginin arttığı ve bozulmamış bir doğaya olan talebin arttığı anlaşılmaktadır. Görünen; gelecekte dünya turizm hareketlerine yön verecek ve en karlı çıkacaklar, doğalarını ve doğal varlıklarını bozmadan koruyabilenler olacaktır (Çetin, 1992). Bu anlamda, Ayvalık ve çevresinde alternatif turizme uygun bakir doğal kaynakların varlığı gözlenmektedir, özellikle Cunda Adasında önemli büyüklükteki alanların tabiat parkı ilan edilmesi ve buralarda herhangi bir yapılaşmaya izin verilmemesi sayesinde yörenin doğasının henüz bozulmadığı, ancak yeterli özenin gösterilmemesi ve önlem alınmaması halinde gelecekte bu alanların tahrip olma riski ile karşı karşıya olduğu görülmektedir. Doğal ve kültürel turistik değerler bozulmadan, korunarak turizme kazandırılır ve bu şekilde gelecek nesillere aktarılırsa bölgenin gelecekte önemli bir turizm destinasyonu haline gelmesi mümkün olacaktır. Bölge turizminin gelişimi için en önemli unsurlardan biri de doğru tanıtım ve pazarlama stratejileridir. Bölge tekdüze bir turizm yapısına sahip olmamasına rağmen sezon sadece yaz aylarıyla sınırlı kalmakta ve varolan kaynaklar yeteri kadar kullanılmamaktadır. Sahip olunan doğal güzellikler, fotoğraf, resim, bitki örtüsü, sualtı zenginlikleri, alternatif doğa sporlarından hoşlanan kitlelere aktif tatilin tadına varma imkanı sağlayacak niteliktedir. Sahip olunan doğal varlıklar turistik ürüne dönüştürüldüğü takdirde, sürdürülebilir turizm çerçevesinde yerel halkın sosyo-kültürel değerleri ile birleştirilerek sunulabilecek, turizm süreklilik kazanacaktır.

Bu çalışma ile Ayvalık ilçesinin turizm açısından genel bir durum değerlendirmesi yapılarak içerisinde bulunduğu durum tespit edilerek, güçlü ve zayıf yönleri, gelecekte karşılaşılabilecek fırsatlar ve tehditler ortaya konmaya çalışılmıştır. Bu çalışma, Ayvalık ve çevresinin izlemesi gereken stratejileri, hedef ve politikaları belirlemede referans alınabilir. Durum değerlendirmesi ve GZFT analizi gidilecek yolun çizilmesi ve değişen şartlara uyum sağlanabilmesi için yapılan bir hazırlık niteliğindedir. Turizmin bölgedeki gelişmesinin sağlığı ve etkinliği açısından, bu çalışmanın konu ile ilgili diğer projeler ve daha net stratejiler içeren Ayvalık turizm master planı ile desteklenmesi önerilmektedir.

Gelecek çalışmalar açısından; bu çalışmanın faydasını daha da artırabilmek adına süre kısıtından kaynaklanan birtakım eksikliklerin giderilmesi, PEST (Politik, Ekonomik, Sosyolojik ve Teknolojik) analizi ile desteklenmesi ve benzeri bölgeler ile kıyaslanması önerilebilir. Bunun ardından kapsamlı bir stratejik plan

hazırlanması, Ayvalık turizminin ve potansiyelinin gelişmesi için hedefler, faaliyet ve projelerin planlanıp uygulanması başarılı sonuçlar açısından önemlidir.

Sonuç olarak Ayvalık ve çevresi için yapılması önerilen faaliyetler aşağıdaki gibidir;

- Bölge Turizm Bakanlığı tarafından öncelikli bölge kapsamına alınmalı, tarım bölgesi sınıfından çıkarılarak turizm bölgesi kabul edilmeli, teşvik ve kredilerden faydalanması sağlanmalıdır.
- Bölge için önemi büyük olan deniz ulaşımının aktif hale gelmesini sağlayacak bir çalışma yapılmalı, projelendirilerek gerekli Bakanlıklara sunulmalıdır. Gümrük kapısı daha etkin bir şekilde kullanılmalı, Dalyan boğazının derinleştirilmesi için etüt çalışması yapılarak projelendirilmeli ve ilgili bakanlıklara sunulmalıdır.
- Bölgeye yönelik turizm ve tanıtım stratejisi belirlenmeli, yerel yönetim, kamu kuruluşları, sivil Toplum örgütleri ve bölge işletmecileri ile önce beyin fırtınasına yönelik arama konferansları, bunların sonuçlarının yaygınlaştırarak uygulanmasına sağlamak adına da geniş kapsamlı bir çalıştay oluşturulmalıdır.
- İkinci ve üçüncü konut alanı olmasının önüne geçmek için tedbirler alınmalı, var olan konutlarla ilgili projeler hazırlanarak iç turizmde daha uzun süreli kullanılması sağlanmalıdır. Ayrıca bu konutlar yurtdışında devre mülk olarak kullanılmak üzere dış pazara sunulmalıdır.
- Süregelen alt yapı sorunu yerel yönetim tarafından dikkate alınarak çözümü için çalışmalar yapılmalıdır. Alt yapı yatırımları hızla tamamlanmalıdır. Çalışmalar sonbahar ve ilkbahar arasındaki dönemde yapılmalı, sezon başlamadan tamamlanmalıdır.
- Bölgenin turistik imajı iyileştirilmeli, tanıtımına yönelik hayata geçirilebilir stratejiler belirlenmelidir. Sarımsaklı plajları bölgesinde, tıpkı Antalya Beach Parkta olduğu gibi sıra halinde cafe , bar gibi eğlence ve gece hayatına yönelik aktiviteler artırılarak ziyaretçi sayısı ve çeşitliliği sağlanmalıdır.
- Var olan konaklama tesisleri iyileştirilmeli, önemli turizm yatırımcıları bölgeye çekilmelidir. Sarımsaklı bölgesinde Agua park gibi işletmeler kazandırılmalı ve bu konuda yapılacak çalışmalara destek verilmelidir. Bu

işletmelerin bölgeyi farklı müşteri gruplarının tercih etmesi konusunda çekici kılacaktır.

- Cunda Adası ve Sarımsaklı çevresinde satış yapan seyyary satıcılar için yer belirlenmeli ve belirlenen yerler dışında satış yapılmaması için gereken önlemler alınmalıdır.
- Ayvalık Belediyesi, Web sayfası ve katıldığı fuar, toplantı gibi organizasyonlarla bölgenin tanıtımına ayrıntılı yer vermelidir.
- Halka turizm bilinci ile ilgili eğitim verilmeli, bakış açısını değiştirmeye yönelik seminer, konferans gibi etkinliklerle bilgilendirme ve eğitim çalışmaları gerçekleştirilmelidir.
- Ayvalık ve çevresindeki ilk ve orta derecedeki okullarda, Ayvalıkta bulunan yüksek okulda, Halk eğitim Merkezi, Çıraklık merkezi, ve farklı alanlarda meslek edindiren kursların tamamında olmak üzere Ayvalık'ın tanıtımı ve turizmin önemi ile ilgili çalışmalar, yarışma gibi etkinlikler düzenlenmelidir.
- Turizm alanında bölge ile ilgili projeler üretmeli ve farklı kurumların bu projelere destek vermesi sağlanmalıdır.
- Bölgenin tanıtımı ve özellikle dış turizme pazarlanması ile ilgili bir çalışma yapılmalıdır.
- Mavi bayraklı plaj sayısının arttırılması için gerekli önlemler alınmalıdır.
- Turizm disiplini yaratılmalıdır.
- Belediye bünyesinde özel bir turizm güvenlik birimi oluşturulmalıdır.
- Eski bir yağ fabrikası, Adatepe zeytinyağı müzesi örneğinde olduğu gibi müze olarak düzenlenmeli ve gezilebilir hale getirilmelidir.
- Çok sayıda dalış bölgesi bulunan Ayvalık'ın bu yönü tanıtım faaliyetlerinde ön plana çıkarılmalı, mercan kayalıkları ile ilgili bilgi aktarılmalıdır.
- Bölgedeki yeniliklerden, haberlerden ve gündem oluşturabilecek, turizme katkı sağlayabilecek her türlü gelişmeden medya hemen haberdar edilmeli , basın ve yayın kuruluşlarında Ayvalık tanınır, bilinir bir destinasyon haline getirilmelidir.
- Ayvalık ve çevresi için geniş bilgiler sunan bir tanıtım kitabı hazırlanmalı ve yayın organlarınca ülke geneline ve yurtdışındaki merkezlere dağıtımı yapılmalıdır.

- Halkın hala yaşattığı kültürün turizm ürünü olarak pazarlanmasına yönelik çalışmalar yapılmalıdır. (Girit mutfağı, yemek yarışması örnek olarak verilebilir.)
- Ayvalık ve çevresinin, potansiyeli yüksek kültür turizmi, tarih turizmi, doğa turizmi, eğitim turizmi gibi özel turizm ürünlerinin tanıtım ve satışında uzmanlaşmış ihtisas seyahat acentelerinin Bölge için ve Bölgede çalışması sağlanmalıdır.
- Kıyı turizmi dışında bölgenin sahip olduğu doğal, tarihi kaynaklarda göz önünde bulundurularak turizmin çeşitlendirilmesi konusunda ilgili taraflar bilgilendirilmeli ve teşvik edilmelidir.
- Tarihi eserlerin restorasyonu yapılmalı, ziyaretçilerin ilgisini çekecek müzeler, galeriler haline getirilmelidir.
- Eğitim Turizminin gelişmesi ve sürdürülebilir hale getirilmesi için, Yurt içindeki üniversiteler ile ortak çalışmalar yürütülerek, projeler üretilmeli, kamu çalışanları, işletme sahipleri, turizm sektörünün gelişimi için AB kapsamında onaylanan projelerde aktif görev almalıdır.
- Mevcut su altı kaynaklarının varlığı ile ilgili tanıtım ve pazarlama çalışmaları yapılmalı, ilgili gruplar bölgeye çekilmelidir.
- İlçe köyleri, turizme dahil edilmeli, farklı işlevler verilerek tur programlarına dahil
- edilerek çeşitlilik sağlanmalı ve hizmet üretilmesi sağlanmalıdır.
- Bölge kültürüne özgü mutfağın turizmin geliştirilmesi için ön plana çıkartılarak, farklı dönemlerde festival, yarışma , yemek kursları gibi etkinlikler düzenlenmelidir.
- Turizm alanında Ürün Geliştirme, Tanıtım ve Pazarlama Ofisi'nin kurulması sağlanmalıdır.
- Herhangi bir dönemde, meydana gelebilecek bir olumsuzluğa karşı, önceden belirlenmiş bir kriz yönetimi yaklaşımı olmalı ve böyle bir durumla karşı karşıya kalındığında bu yönetimin önceden planladığı tedbirler uygulamaya konulmalıdır.
- Kardeş kent uygulamasına gidilmeli, bu kapsamda Midilli, Girit, Resmo, Hanya gibi kentlerle işbirliği yapılmalı ortak organizasyon ve festivaller düzenlenmelidir.

- Eğitim Turizminin gelişmesi ve sürdürülebilir hale getirilmesi için, Yurt içindeki
- üniversiteler ile ortak çalışmalar yürütülerek, projeler üretilmeli, kamu çalışanları, işletme sahipleri, turizm sektörünün gelişimi için AB kapsamında onaylanan projelerde aktif görev almalıdır.
- Ayvalık ve çevresi için geniş bilgiler sunan bir tanıtım kitabı hazırlanmalı ve yayın organlarınca ülke geneline ve yurtdışındaki merkezlere dağıtımı yapılmalıdır.

KAYNAKLAR

(Aka, 1944, s.23). Aka, D. (1944). Ayvalık İktisadi Coğrafyası. İstanbul: Ülkü Matbaası.

(Akın, 2001, s.23). Akın, B. (2001). Kentli Ayvalık. İzmir: Küçükköy Belediyesi Kültür Yayınları.

(Aktepe, 1994 ,s.51). (Aktepe, 1994, s.51). Aktepe, H.M.. (1994). Ayvalık'ta Dini Yapıların Fiziksel Çevre Etkilerine Bağlı Oluşumu. İstanbul: Mimar Sinan Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi

(Aktepe, 1994, s.51). Aktepe, H.M.. (1994). Ayvalık'ta Dini Yapıların Fiziksel Çevre Etkilerine Bağlı Oluşumu. İstanbul: Mimar Sinan Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

(Aktepe, 1994, s.52). Aktepe, H.M.. (1994). Ayvalık'ta Dini Yapıların Fiziksel Çevre Etkilerine Bağlı Oluşumu. İstanbul: Mimar Sinan Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

(Ayvalık'ta Şehircilik Araştırmaları, 1962-63, s.18).

(Ayvalık'ta Şehircilik Araştırmaları, 1962-63, s.18).

(Balcıoğlu, 1937, s.50). Balcıoğlu, T.H. (1937). Tarihte Edremit Şehri. Balıkesir: Edremit Halkevi Yayınları, Balıkesir Matbaası.

(Beksaç, 2000, s.116). Beksaç, E. (2000). 1998 Yılı Balıkesir İli Ayvalık, Gömeç, Burhaniye Ve Edremit İlçelerinde Pre- Ve Protohistorik Yerleşmeler Yüzey Araştırması. Ankara: 17.Araştırma Sonuçları Toplantısı 2. cilt.

(Beksaç, 2000, s.116). Beksaç, E. (2000). 1998 Yılı Balıkesir İli Ayvalık, Gömeç, Burhaniye Ve Edremit İlçelerinde Pre- Ve Protohistorik Yerleşmeler Yüzey Araştırması. Ankara: 17.Araştırma Sonuçları Toplantısı 2. cilt.

(Beksaç, 2000, s.116). Beksaç, E. (2000). 1998 Yılı Balıkesir İli Ayvalık, Gömeç, Burhaniye Ve Edremit İlçelerinde Pre- Ve Protohistorik Yerleşmeler Yüzey Araştırması. Ankara: 17.Araştırma Sonuçları Toplantısı 2. cilt.

(Beksaç, 2000, s.116). Beksaç, E. (2000). 1998 Yılı Balıkesir İli Ayvalık, Gömeç, Burhaniye Ve Edremit İlçelerinde Pre- Ve Protohistorik Yerleşmeler Yüzey Araştırması. Ankara: 17.Araştırma Sonuçları Toplantısı 2. cilt.

(Beksaç, 2000, s.119).

(Beksaç, 2000, s.119).

(Erim, 1948, s.10). Erim, H. (1948). Ayvalık Tarihi. Ankara: Güney Matbaacılık ve Gazetecilik T.A.O.

(Erim, 1948, s.10). Erim, H. (1948). Ayvalık Tarihi. Ankara: Güney Matbaacılık ve Gazetecilik T.A.O.

(Erim, 1948, s.12). Erim, H. (1948). Ayvalık Tarihi. Ankara: Güney Matbaacılık ve Gazetecilik T.A.O.

(Erim, 1948, s.12). Erim, H. (1948). Ayvalık Tarihi. Ankara: Güney Matbaacılık ve Gazetecilik T.A.O.

(Hançerlioğlu, 1993, s.68). Hançerlioğlu, O.(1993). Dünya İnançları Sözlüğü. (2. Baskı). İstanbul: Evrim Matbaacılık En önemlisi yaşanılan bölgede bu sunun kutsallığına Müslüman Ahali tarafından da inanılmaktadır.

(Hançerlioğlu, 1993, s.68). Hançerlioğlu, O.(1993). Dünya İnançları Sözlüğü. (2. Baskı). İstanbul: Evrim Matbaacılık En önemlisi yaşanılan bölgede bu sunun kutsallığına Müslüman Ahali tarafından da inanılmaktadır.

(Kentin Biçimsel ve Mekansal Kurgusunun Çözümlemesine Dair Bir Yöntem Önerisi ve Ayvalık Örneği. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.2.cilt.)

(Kentin Biçimsel ve Mekansal Kurgusunun Çözümlemesine Dair Bir Yöntem Önerisi ve Ayvalık Örneği. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.2.cilt.)

(Kıyak, 1997, s.52). Kıyak, A.E. (1997). Kentin Biçimsel ve Mekansal Kurgusunun Çözümlemesine Dair Bir Yöntem Önerisi ve Ayvalık Örneği. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

(Kıyak, 1997, s.52). Kıyak, A.E. (1997). Kentin Biçimsel ve Mekansal Kurgusunun Çözümlemesine Dair Bir Yöntem Önerisi ve Ayvalık Örneği. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

(Sakkari, 1982, s.18). Sakkari, Y. (1982). Istoria-ton Kydonion. (6. Baskı). Atina: Ayvalıklılar Birliği Yayını

(Sakkari, 1982, s.18). Sakkari, Y. (1982). Istoria-ton Kydonion. (6. Baskı). Atina: Ayvalıklılar Birliği Yayını

- (Strabon, 2000, b.XIII.2., s.159-160). Strabon. (2000). Antik Anadolu Coğrafyası. (A. Pekman). (4.Baskı). İstanbul)
- (Strabon, 2000, b.XIII.2., s.159-160). Strabon. (2000). Antik Anadolu Coğrafyası. (A. Pekman). (4.Baskı). İstanbul)
- (Uzunçarşılı, 1988, s.96). Uzunçarşılı İ.H. (1988). Anadolu Beylikleri. (4. Baskı). Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi. 2.cilt.
- (Uzunçarşılı, 1988, s.96). Uzunçarşılı İ.H. (1988). Anadolu Beylikleri. (4. Baskı). Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi. 2.cilt.
- (Uzunçarşılı, 1988, s.96-99). Uzunçarşılı İ.H. (1988). Anadolu Beylikleri. (4. Baskı). Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi. 2.cilt.)
- (Uzunçarşılı, 1988, s.98-100). Uzunçarşılı İ.H. (1988). Anadolu Beylikleri. (4. Baskı). Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi. 2.cilt.)
- (Uzunçarşılı, 1988, s.96-99). Uzunçarşılı İ.H. (1988). Anadolu Beylikleri. (4. Baskı). Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi. 2.cilt.)
- (Yorulmaz, 1998, s.11).
- (Yorulmaz, 1998, s.11).
- 19.Dünya Şehircilik Günü Kolokyumu, Mimar Sinan Üniversitesi, İstanbul
- Aka, D. (1944). Ayvalık İktisadi Coğrafyası, İstanbul
- Akın, (2001), s:23, Kentli Ayvalık, İzmir, Küçükköy Belediyesi Kültür Yayınları.
- Akın, B. (2001). Kentli Ayvalık. İzmir: Küçükköy Belediyesi Kültür Yayınları.
- Aktepe, 1994, s.52. Aktepe, Ayvalık'ta Dini Yapıların Fiziksel Çevre Etkilerine Bağlı Oluşumu, İstanbul: Mimar Sinan Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Alfred, P. (1913). Reisen und Forschungen im Westlichen Kleinasien, Bureau der Akademie, Berlin W 35, Potsdamer S.120
- Arıkan, Z. (1966). 19. Yüzyılın İkinci yarısında Midilli, 15.Türk Kongresi Bildirisi, Tarih Araştırmaları, S:40 , Eylül 2006, Ankara
- Arıkan, Z. (1988). Ayvalık İsyanı, S:584-585
- Arkeoloji Dünyası, (pt) Antik Aiolis Kentleri,
www.arkeolojidunyasi.com/bölgeler/aiolis/html

Avcioğlu, D. (1976). Milli Kurtuluş Tarihi, C.3, S:57, 60, Tekin Yayınevi, İstanbul

Ayvalık, Taksıyarhis Kilisesi (2007)

<http://www.ayvalıkda.com/taksıyarhiskilisesi.html>

Ayvalık'ta Şehircilik Araştırmaları. (1962-63). İstanbul: İTÜ Şehircilik Kürsüsü Yayınları, Fakülteler Matbaası.

Ayvalık'ta Şehircilik Araştırmaları. (1962-63). İstanbul: İTÜ Şehircilik Kürsüsü Yayınları, Fakülteler Matbaası.

Azabağaoğlu M. , Gaytancıoğlu O, Kubaş.A ve Oraman Y. (2001) Süt Hayvancılığının Karşılaştığı Sorunlar ve Süt  r nlerinin Pazar Durumu;Trakya Bölgesi  rneği, Tekirdağ

Balcıoğlu, (1937), s.50). Balcıoğlu, T.H. (1937). Tarihte Edremit Şehri. Balıkesir: Edremit Halkevi Yayınları, Balıkesir Matbaası.

Butler R.W. (1990) Alternatif Turizm: İnanđırıcı bir umut mu Yoksa Truva Atı mı? Journals Of Tourism Research Summer S.40.45 Turizmde seğme makaleler:7 Tugev Yayını

Cunda, (2007) Cunda Tarihi <http://www.cundadan.com/tarihce.html>

Đubuk, M. (1996). Sürdürülebilir Turizm; Turizm Planlamasına Ekolojik Yaklaşım,

Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü, (2013) , İl ve İlĐelerimize ait istatistiki bilgiler, <http://dmi.gov.tr>

Doğaner, S. (1995). Köyceğiz-Dalyan Đevresinde Eko-Turizm.Türkiye Kalkınma Bankası,Turizm Yıllığı 1994, Ankara.

Dulupcu, M.A. (1995) G ller Bölgesi'nin Sosyo-Ekonomik AÇıdan SWOT Analizi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta

Erim, H. (1948). Ayvalık Tarihi, Ankara

G kĐe F.(2006) Yerel Destinasyonlarda Turizm Potansiyelinin Belirlenmesinde SWOT (FÜTZ) Analizi Tekniği, Giresun  rneği, Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm ve Otel İşletmeciliği Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Hatay S.14

Gürkan, B., (2004) Ayvalık Adaları Tabiat Parkı Uzun Devirli Gelişme planı, Ankara

Gürlek T.B, (2002) Swot Analizi, Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu, TÜSSİDE- Gebze

Hamidoğlu C. (2002) SWOT Analizi ve Tekstil Sektörü Üzerine Bir Uygulama, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı, Uluslar arası İşletmecilik Bilim Dalı , Yayınlanmamış Master Tezi, İstanbul

İlter, F. (1994). Bazı Örneklerle Osmanlı Dönemi Mimarlığında XIX. Yüzyıl Ege Bölgesi Kiliseleri: Gökçeada – Ayvalık – Selçuk. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

İlter, F. (1994). Bazı Örneklerle Osmanlı Dönemi Mimarlığında XIX. Yüzyıl Ege Bölgesi Kiliseleri: Gökçeada – Ayvalık – Selçuk. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

Kutay C. (1980) Egenin Türk Kalma Savaşı, Boğaziçi Yayınları, İstanbul Kültür bakanlığı (2013) , <http://www.kultur.gov.tr/TR/belgegoster>

Mübadelede Ayvalık , (2008), 9 Eylül Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü,

Sahillioğlu, E. (1998) SWOT Analizi(Durum Analizi) Sağlıkta Strateji Dergisi T.C Sağlık Bakanlığı Sağlık Projesi Genel Koordinatörlüğü Yayın Organı Sosyoloji Dergisi, Ayvalık Şehrinin Nüfus Özellikleri, (2011) <http://www.journals.istanbul.edu.tr/tr/index.php/sosyoloji/article/view/7853>

Soykan, F.(2003) “Coğrafi Çevrenin Turizm Amaçlı Değerlendirilmesinde Turizm Potansiyelini saptamanın Önemi”, Coğrafi Çevre Koruma ve Turizm Sempozyumu, 16-18 Nisan, İzmir.Bildiriler Kitabı S:17-24

T .C. Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı Deprem Dairesi Başkanlığı, (bt) Tarihsel depremler, <http://www.sismo.deprem.gov.tr>

Tarihin izleri , (2010) Ayvalık Saatli Camii, makale, 9 Temmuz 2010, <http://www.milta.com/makale/Ayvaliksaatlicamii>

Taymaz, E.(2002) Öngörü Yöntemleri ve Teknikleri, Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu, Gebze

Thompson J.L. -1996, “Strategic Effectiveness and Success: The Learning Challenge”, Management Decision, 34/7

Troisime, T. (1880) Geography De Strabon, Amedee Tardieu, Rue de Fleurus, Paris Yorulmaz, A. (2011). Ayvalık’Gezerken, S:166-171 , Remzi Kitabevi,

İstanbul, Yorulmaz, A. (2012). Ayvalık'tan Cunda'dan, S:11, 12, 46, Remzi
Kitabevi, İstanbul

Uzunçarşılı, 1988, s.98-100).Uzunçarşılı İ.H. (1988). Anadolu Beylikleri. (4.
Baskı). Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi. 2.cilt.)

Yüksek Lisans Tezi, <http://www.belgeler.com.mubadelede.ayvalik>

TABLO LİSTESİ

Tablo-1 Balıkesir, Ayvalık'ta medeni durum, cinsiyet ve yaş grubuna göre nüfusun dağılımı

Tablo-2 Yaş grubu ve Cinsiyete göre İlçe nüfus Dağılımı

Tablo- 3 Ayvalık ilçe merkezi ve belde-köylerde 2011 yılına ait nüfus dağılımı

Tablo 4- aylara göre sıcaklık ve nem Ortalaması Tablo-5 Ayvalık'ın bazı önemli merkezlere uzaklığı Tablo-6 Swot Uygulama Yöntemi

